

GUEROCO GUERO

(Jarraipena)

21. BURUA

Aserrea amatetaco ta ilteco lenengo osacaia, edo erremedio da, bacoachac bere ecandu aserrecorra ezaguturic, agaz contu euquitea.

Gorputzeco medicuac eta sendaguilleac medicina, osagarri, ta erremedio asco icasi, billatu, ta aurquituten dituezan leguez gorputzeco gaixotasunac osatuteco; alan arimaco medicuac bere, dazauenac cer dan colera, ta aserrearen ondorengoa cein dan arimeco gaisotasuna, billatu, idoro ta aguertu ditue conseju, avisu, adivide, ta osagarri asco, arimaco eritasun au sendatuteco, aserracuntzac biztuten daben sua ilteco, eta bai biztu, isio, ta eresseguin eztidin contu euquiteco.

Lenengo erremedioa, osacaia, edo bitartecoa da, noberac bere burua, condiciñoa, ecandua, ta griña charra ezagututea: bere buruaz gogoeta eguitea, aserrecorra danez; coleratsua, vengatzallea dan ala ez; jauscor danez vicio onetan. Eta baldin alan bada, peligrua badazau, senticorra bada, paciencia guichicoa bada, igues eguin, ta gorde alango ocasiño ta laguneetatic; presentetan dirian peligrue-tatic; gente artera urten ta joateric; eta bai cereguinetan, ta car-güetan sartzetic.

Batzuei ocasiño danic chiquienean, sua oratuten jaque; suzcoac dirialaco chatarrac, chingarrac, garra dirialaco. Onen ganean ederto diño Senecac cap. 18. Egur eceari ta sendoari su andiac bere nequez eresseguiten deutso, baña igarrari, arroari, chatar batec bere erexeguiten deutso; ataraco eguiña, prestatua, gaitua, abiatua dagoalaco. Alan colera ta aserratasunean bere jazo oi da. Icusico dozu gueienetan gauza chiquer bate gaiti, ocasiño chiqui bate gaiti, ecereszqueria bate gaitic aserratuten diriala asco; bai ta eriotzac bere eguin, ta jazoten diriala; cergaiti ce, aserratutea eztago aimbeste

eguitecoaren valioan, cein personaren condiciñoan. Batac arduraric eztabenaz, bestea jausten, ta aserratuten da.

Antioco Sofista deituten zan ac, bere condiciñoa ezeguturic, ez eban bain bere lagun artean ibilli gura, eta ez ataraco bazan bere, errico carguetan sartu gura. Guizon gaisquin bat leguez, izu zan, bildur zan, iguesca leguez, basotua, erbestetua leguez ebillan. Eta itanduten eutsenean, ea cegaiti ta ceren bildur zan, edo cegaiti uxaturic igues eguiten eban? Eranzun eban: igues eguiten dot, dazaudalaco neure condiciñoa; ez nasalaco prestu ta gai gente arte-raco: eztodalaco ocasiñoan sartu ezquero neure burua neure aguin-duan: ez nasalaco neure buruaren jaun, ta ez jabe: bertatic izutu, conorte baguetu, ta aserratzen nasalaco: errea, ernegaria, jauscorra nasalaco: danic ocasiñoric chiquerrena, quiñu siñuric chiquiena, gorrotuteco, musturtuteco, muquertuteco, ernegau gogaicarrean jar-teco asco dodalaco.

Ez nauco ez besteren bildurrac igues eguiña, neure bildurrac, neure buruaz fiatu ecinac nacar aec carguac ez artutera, beste lagun-tzac ichi eraguitera. Onelan eranzun eban Antioco onec. Beragaitic diño Platon jaquitunac: personac aserrecorrac, sutuac, coleratsuac adimentutsuac direala, ta gai onecoac gauza on asco icasteco, baña ez erriac governetaco, ta ez escola euquiteco. Bada orretaraco pa-ciencia bear da, epe ta sosegua bear da; ta ascotan, icusia ez icusia leguez, enzuna ez enzuna ta aditua leguez irudirazo bear da.

Alan Cotis Traciaco Erregueac bere, icusiric ta ezaguturic onetan argala zala, bereala lenengo ocasiñoan colera ta aserreac burura igon, nagusitu, jaso, ta goratuten jacala; sufrimenturic eroampenic, pacienciaric bapere ez eucala: senticorreguia, vicieguia zala; eta beragan paciencia euquitera eguin agaiti bere, bertati lenengo guertaldian ta ocasiñoan jausi ta laprastuten zala, abiatu zan ale-guin guztiaz aserraldi guztietatic igues eguitera, burua gordetara. Eta alan diño Plutarcoc, egun baten Cotis Erregue oni ecarri eu-tseela presente estimagarri bat, maiontzi eder vaho andico bat, baña bideriozcoa.

Artu eban ontzi polit au ecarlearen escutic estimaciño andiaz: emon bere eutsazan esquer onac ecarleari, ta biraltzalleari edo emolle onguillari. Baña bertati ecarlearen aurrean berac bere escuz, ta guztia ecusela urratu, ta apurtu eban ontzi eder valiotsu au, ciñoala: Baquit, dazaut, ta dacust egun guichi barru nire otseñac ta servitzariac ausico dabela presente eder au; eta izanic ni ain vicia, errea, ta condiciño charrecoa, menturaz gueiegui aserratu, ta larre-

gui sutuco nas; eta neurri baga, ta bear baño gueiago castigatu neiz neure otseñac. Bada lenagotic erremedioa ifini daidan: aldeguin daidan ocasiño etorquizun au; apurtu daidan, zatitu, puscatu, ta ausi daguidan orain ontzi eder au neure escuz coleratu baga, guero ez aserratutea gaitic. Celan esan, alan eguin eban, barreca egoala, guztia berac bere escuz ausi eban Ascoc alabatu ta andizcatuten dabe Erregue onen eguite au, baña guichic jarraitu. Au zan cer jazo al lequiquion lenagotic, aurretic beguiratutea, bere burua ezagututea, etorquizuneco peligrutic gordetea, colera ta aserracuntza amatau ta ilteco erremedioa.

22. BURUA

Colera ta asserea ilteco bigarren erremedioa da, ditaquien lapicoari eguiten jacana, aserracuntzari bere eguitea.

1. §

Guizon aserratua diraquian lapicoa leguez da; eta iraquin ataric jaguiten da que bat, laño bat, ceinec Poetac diñoan leguez, adimentua itsutu, ta ilunduten dau. Bada lapicoari lar diraquienean, ganez doianeanean, iru moduz emoten jaco erremedioa. Lenengoa da, sutic atera, alderatu, ta urrindutea. Bigarrena, egurra quendu, edo guichitutea. Irugarrena, ur otza ganetic emotea, bota, ta egoztea. Onela bada aserrez, icusiecinez, gorrotoz bere arerieren contra diraquianari bere, iru eiremedio ta bitarteco oneec emon bear jacaz; eta euroc artu bear ditu bere aserracuntza aserretasuna ta gorrotoa amatau, ta oztuteco, ta euroc gorde bear ditu contuz.

Lenengoa, sutic atzeratu: au da, aserratuteco ocasiño, arriscu, vide, ta pelligruetaric aldeguin, igues eguin, urrindu. Bada celan ez erretaco bitarteric onena dan, sutic urrindutea; alan erriertac, aserreac, ta guertaldi charrac alde eguiteco, bitartecoric onena da gente aserrecor, puntoso, ta bideriozcoetaric igues eguin, ta gordetea. Persona aserrecorrac aranza elorria leguez dira; eztira onac escuaz erabilteco, min eguiten dabe oratuten badira. Su-arria dirudie, barruen dauque su-gueia, asco da calzaiduaz jotea. Agaiti esan eutsan Rebecac Jacob bere semeari: ene semea, aserre da Esau zure anajea, zure contra colera vician sarturic dago, alderatu zaite beraganic, ezcutau zaite, atzaita egun batzuetan aguertu, eta bitar-

tean oztuco da, sosegatuco da, joango jaco aldi charra. Bada esan oi da: icusten eztaben beguiac eztau minic. Alan Jesus seincho chiquiac bere igues eguin eban Herodes perseguilla gogorra ganic.

San Pablo Apostoluac dirauscu Rom. 12. emon daiogula ichadote, epe, asti, lecu, ta amore irari, aserreari. Adierazo gura dau, gorde gaitecela persona aserreacor etatic, aserratuteco vide ta ocasiñoetati, aucitan sartutetic, errierta, quimera, ta aserraldietatic. Bada bein sarturic, ta estropezu eguinic, calopean lau oinca doian zaldi leguez coleran sartu ta berotu ezquero, gach da guelditutea, gach da aurre-rago igaro бага, gorrotoan sartu бага guelditutea. Beraz onelan diraquian lapicoari; bere iraquian gueldituteo, emoten jacan erre-medioa, emoiozu zuc bere ceure buruari, ceure venguetaco guraria, ta aserreco iraquina oztu ta amatetaco. Sutic atzeratu zaite, ocasiñotic aparta, ta igues eguizu.

2. §.

Bigarren erremedioa lapicoari bere iraquian gueldierazoteco, da, egurra quendutea, sua guichitutea. Alan da bada colera, ta aserre-durearen iraquina oztuteco, ta amatetaco erremedioa, verba deungac ez ataratea, gogor ta astun eracusten jatzunari eme ta bigun eracustea, ixilic ichitea, enzur-gor, eguitea, ez jaramotea. Sua egurra gueituteaz, gueitu, aci, ta andituten dan leguez, eta quenduteaz guichitu ta chiquertu, alan gorrotoa, ta aserrea bere berba asco gaisto, ta gogorac irausiric gueitu, ta biztuten da: ta ez eranzauteaz, chiquitu ta amatauten da. Zuri ceure arerioac gauza asco dirautsu; lapur bat zareala, engañatzalle bat bat zareala. Ta guero azquenean, San Basilioc diñoan leguez; sayetac botatzen dagoana leguez, buruan dituanac dirauen artean, pensa alac, edo daquizanac esan arteraño, ezta issilduten.

Orduan ac deunguero berba eguiten dau; ta zuri bere derichazu donguero berba eguiten dabela. Ta alambere zuc ari beste orrembeste edo gueiago ta dongago dirautsazu. Ceuc deungago eranzunaz, gura dozu erremediatu. Baña engañetan zara. Bada ori da arriaz arria jotea: bioen su ta garra biztutea: llaga zaoria gueiago zabaltzea: ta areriotasunean ta aserrean barrurago sartzea. Zuri beguia atretan deuntsunari, ceuc bere arena aterateaz, ezta andic zurea osatu ez osotuten, ez bere lecura biurtzen. Colpe bat emoten deuntsunari, beste bat zuc berari emonaz, ezteutsazu onela ceure buruari quenduten besteac emona.

Lapur bat zareala dirautsunari, eranzuteaz ordi bat dala, eztacust irabazte andiric eguiten dala. Baldin beti guelditu gura badozu azqueneco berbea ceuc esanaz; ta ez beimbere largatu, ez amore emon, ta ceureaz urten, orduan ezta acabatuco guerrea ta aserrea. Lenago bai ordia asco edateaz egartsuago dagoan leguez, cerren ardoac berotu ta erretan daben: aian arerioac bere, altar eranzuteaz, gueiago areriotuten dira.

Nai badozu issildu dedin arerioa, zagoz ixilic gura badozu guelditu dedin, gueldi zagoz, sosega zaitte. Nai bozu atsemon ta amatau dedin sua, egurrac quendu eguiozuz. Bada au da bigarren erremedioa diraquian lapicoa gueldi erazoteco, aserrea amatetaco, egurra quendutea, bideric ez emotea, issilic largatzea, enzur-gor, ez-icusi eguitea.

2. §.

Irugarren erremedioa, diraquian lapicoa ganez eguinic doanean gueratuteco ta beeratuteco, da ur otza botatzea. Onela aserrezco colera atsemoteco, ta sosegatzeco, da, berba gozoa, emea, biguna esatea, ta eranzuera umildea emotea. Bada Espiritu Santuac diño, errespuesta eranzuera eme gozo bigunac gozotu eztitu, beraatu, ta austen dabela bengatzallearen aserrea; baña berba latz gogor min garratzac biztuten dabela aserrea. Gauza miragarria da, bigunac bigundutea gogorra; gozoro ta mee berba eguiteac mansotu, sosegatu, ta beraatutea aserrea ta colera.

Espiritu Santu berac diño; miñaren escuan dagoala eriotzea, ta bicitzea; guerrea ta baquea. Nai bozu, adisquidetu ceñei ceure arerioa; eta bai gueiago areriotu bere. Emon eiozu ura, berba eguiozu bigun ta gozoro: sua amatauco da: gorrotoa, ta icusi ecina acabatuco da. San Juan Crisostomoc diño: guizon baquetsua, mansoa, sosegatua, ta berba onetacoa, gozoa dala beretzat; ta besterentzat atseguinezcoa: alacoaz guztiac gura dabe tratatu, guztiac gura dabe ibilli ta egon. Baña aserracorra, senticorra, jauscorra, beretzat ta bestentzat da galgarria: alangoa ganic guztiac igues eguiten dabe, guztiac aldeguiten dira, iñoc icusi ecin dau.

Nic uste dot, munduan danic, eztabela alan palagutuco ez sosegatuco, ez bigunduco ceure areioa, nola ceuc. Baña celan, edo cegaz? Berba onacaz, beguirarte pozaz, chera ta moduzcotasunaz, agur biotzezcoaz, ondo berba eguiñaz; ta guztien genetic era danean, ocasiñoa aguertzen danean, on eguiteaz. Alan diño San Pabloc: emon eguiozu ceure arerioari jaten, gose danean, ta egarri danean,

edaten: ta onela bilduco dozuz icatz beroac aren buruaren ganean. Esan gura dau: icatz biciac alcartuten dirianean, sua eguin, biztuten dan direan leguez: alan arerioari eguiten deutzazuzan esquer mesedeac, ta serbicioac, biztu ta eguiten dabe beragan amorioaren sua, baquea, adisquidetasuna. Eta batezbere ceu aurreratuten bazara berari egun onac emotera, berba eguitera, presente bat biraldutera. Onec arerioari biotza ausi, ta irabaci, ta ostuten deutso: onec beguia maitetuten deutso: onec beartuten dau, bere bengatzeco gogo ta asmoa beste aldera itzulitera.

Eta baldin faltac zureac badira, ceu bazara errudun; orduan zu zagoz obligaturic aurreratutera, berba eguitera, parcaciano escatutera, baquetutera. Eta uts eguiteac bere bestearenac badira, ondo eguingo dozu, ta gente prestu debotoen artean ondo aitatua izango zara; euren artean onra izango dozu; ta ceure arimaraco asco irabacico dozu, achaquia bat billaturic; edo antz irdina eguinic; gachic arean bere arecusi baga len leguez berba eguitea, ta ararioa gana joateaz. Onela atzeratu, otzitu, ta amatetan dira aserreac, ta gorrotoac. Baña zu andi, ni andi gogorturic egoteac; anditasunetan ibiliteac; amoreric ez emotec, eracustec, atzeratuten dau bestea, eguin gura deutzan ona eguitetic ta ichiten zarratuten dau adisquiduteco bidea, ta atea.

3. §.

Orain onen ganean esango dozu; baldin eranzun bague ichiten badot, ordea biurtzera eguiten ezpanas, edo neu agur eguitera aurreratuten banas, esango dabe ecerez bat nasala; bildur nasala, eguiac esan deustazala; ta alan neure buruaz fiatu izan baguez, berba esque nabillala. Baña baldin bein cerbait badirauntsat, berac niri baño gogorrigo berba eguiten badeuntsat, esango dabe, guizona nasala, neure onraz preciatzen nasala; ta galanto eguin dodala. Sinisten dot, batzuc alan esango dabeela. Baña ori diñoanac izango dira cristiñau gaistoac, Jangoicoaz baño, munduaz contu gueiigo dauqueenac.

Eta munduco contua bere eztabe alacoac ondo ateretan. Bada munduraco bere, onra andiigo da, areioari ondo eguitea, deunguero eguitea baño: ez eranzutea eranzutea baño? Bada ez eranzuteaz, ez jaramoteaz, emoten dozu adietan, ez dozula erruric; ta arerioac ganora. bague berba eguiten dabela. Alan diño Sn. Crisostomoc: ce gaiti uste dozu, diño, aberatsac barre eguiten dabela, pobre esqueco bat dala dirautsenean? Daquialaco, eztala alan esqueco

pobrea. Alan bada zuc bere barre eguiteaz arerioaren esanai, ez ecer eranzuteaz, ez jaramoteaz, adietan emoten dozu, eztaquiala cer diñoan, eguiatic campora dabillala.

Eta are gueiago San Crisostomoc berac diño: eztozu obeto lotsatuco ceure arerio gaisquillea, Celan sufrituaz, sentimenturic ez eracusteaz, baquean largatzeaz. Celan arri gogor bati, edo sentimenturic ez daben beste gauza bati, colpeac emon deutzazanac, emoten deutzan bere buruari calte gueiago, ta atan probechu bague nequetu, ta zatitzen dan: alan ansiaric arduraric ez daben bati, edo conturic eguiten eztabenari, bere maliciaz daragoionari bere, emoten deutso bere buruari min. ta gach gueiago.

Egun baten itandu eutseen Dionisio Filosofoari, ea cegaz eguin leion guizon batec bere arerioari damuric ta naibagueric andiena? Eta eranzun eban berba guichiz, ta laburnacaz: Prestua beragaz izateaz. Arerioac gura leuque betibere idoro zugan uts eguiteren bat; ta idoroten dabenean, atsegin artzen dau; ta idoroten eztabenean damu. Ta andic esan oi da, oquer dabillanac, utseguiteetan jausten danac, atseguin emoten deutsalala bere areioari.

Bada orrela, zucen ibilli zaite, ondo bici zaite, ez zeure burua arrotu ta aurreratu, prestutasunez porta zaite, ez porfiatu, ez tematu, ez jaramon. Cerren, lur otsa dan leguez lapico iraquinac ganez ez eguiteco erremedioa; bai ta sutic aldeguitea, ta egurra quendutea; alan da, aserracuntza ta gorrotoa oztuteco, ta atsemoteco bigarren erremedioa, diraquian, lapicoari eguiten deutzazuna, ceure colereari bere eguitea.

23. BURUA

Aserrea. ta gorrotoa amatetaco irugarren erremedioa, da, ez orduan porfiatu, tematutea, colera igaro artean issillic egotea.

Irugarren erremedioa ez aserratuteco, ta colera amatauteco, da Livio Filosofoac bere dicipulu icasle Teodosio Emperadore Aguintariari emon eutsana, cirautsala: Baquit, Aguintari Jaun andia, aldi ascotan aserratu ta coleran sartuco zareala. Bada orduraco adibide on bat emon gura deutsut. Alan zagozanean ez eguizu porfiatu, ez tematu, ez quejatu, ez bertati abiatu: ichozu pusca bat: ez albaitanez ecer eguin, ez esan, ez aurreratu ecertara, A. B. C. ta onei darraioen letrac esan artean edo aec esateco demporea, bitartea, ta astia dirauan artean, aldozun paciencia epetasuna euquiric.

Onetara diño Espiritu Santuac: errierta demporan, eztaizula aotic chitic atera laster. Conseju ta adibide berau emon eutsan Atenedoro Filosofoac Octavio Augusto Emperadoreari, beronen echeric urteteco egoala. Eta Emperadoreac ain gogoz artu eban adibide au, ce urte bat gueiago euqui eban bere Jaureguian ta laguntzan bere consegerutzat. Beste ascoc bere gorde dabe adibide au; idoro dabe aserrearen contraco osagarriztat: eracusi dabe esatez ta eguitez, ona dala colera demporan apur bat ichadotea, balanzan leguez guelditzea, ez beingoan ebaquitzea, ez ecer esatea. Consejari charrac dira colera, ta forfia.

Senecac bere diño: aserrea eci ta goiartuteco, errierte ebaquiteco, erremedio andia ta segurua dala, pista bat soseguetea, icharrotea, ez porfiatzea, ez eragotea. Bada Ciceronec diñoanez: eztau guizon aserratuac beimbere euquico bear dan neurria contuan egoteco: arriscuan dago, guichi edo ascotan uts eguiteco, Eta alan aserre zareanean, bildur izan zaite; etzaite aurreratu; ez eguizu orduan eguin, gogoac emoten deutsun gauzaric. Bada orduan itsu ero zoro adimentu baguea zagoz: deserrazoaia bere, arrazoizco irudituco jatzu. Marinelac dempora ona danean, bide eguiten dau: baña ecach demporan gueldi dago. Alan zuc bere, aserre zagozanean, dempora charrean zagoz, ecach dempora da, ta orduan zagoz gueldi, zagoz caian edo portuan, zagoz echean, sosega zaite, ez ecer eguin ez esan, dempora ederra eldu arteraño, aserrearen ecachac dirauan bitartean.

Bada Menandroc diñoan leguez: aserraturic eguiten dozun guztia, idoroco dozu guerorengo, deunguero eguin dala. Bai ta Senecac bere badiño: aserrearen, ta erriertaren azquena ta acaberea, dala damuzco negarraren asierea. Herodes icen onetaco lenengo Erregue gentilac il eban Mariamnes bere emaztea coleran celoac gaiti, gogoac emon ta berpetati, ta ain laster laburqui ta arin, ce munduac jaquin ebaneco, eguin zan colpea. Baña guero asekreia ozturic, ta obeto informaturic, jaquin ebanean eguia, ta erru bague il ebala; ain min ta damu bicia artu eban, ce etorri zan zorotuteco puntura, ta echecho bazter guztietan ebillan zorabaturic negarrez ta deadarrez, bere emazteri deiaz ta bere billa: onetan bere lengo zoraqueriaren gamera, beste andiagoa eguiten ebala.

Aserrean ta coleran zagozanean eguiten dozuz eroqueria asco, ta guero aserrea igaro jatzunean, jatortzu eraqueria orren damua, ta nai cenduque, eguin ezipacendu. Eta alan, len bestearen contra aserratzen ciñean ori, zatoz ceure buruaren contra aserratutera, diño Senecac. Aserrearen eguiteac eztira beimbere onac ta osoac:

beti datoz cerbait escas urri: artzaren ta chacurraren umeac direan leguez. Bada amac coleratsuac direan leguez, alan dira umeac bere faltatsuac: artzaren umeac illac leguez gogorrac, ta chacurrarenac itsuac sortuten dira.

Andizcatua da Archita Tarentino, bere burua coleratua ezaguturic, esan eutsalaco bere lagun bati: ceatu, manatu, apurtuco cinduquedaz, baldin aserre ezpanengo. Esquer onac emon eiozuz ene coleran egonari, ce bestela, artuco cinduan ceure egunac. Bai ta ala betan da Platon famatua, cerren bere adisquide bati, bere coloreran bere mutila ceatu eutsana castigatu ez aguian bildurrez, barruan sartu cituan escuac. Beguir, celan Filosofo jaquitun, zur, adimentudun oneec gordeten cirian euren aserreetan: bildurtasun-andiaz gobernetan cirian euren aserraldietan. Bada bacequien, guizon coleran sutua, zoro baten antzecoa zala; ez egoala beragan; etzala guizon.

Orregaiti diño San Basilioc: zoraqueria labor bat zala aserrezco ira ta colerea. Eta uste eban Platonec bere, guizon aserratuaren, ta adimenturic jausiaren eroqueriac, ez ebeela beste diferenciaric, ezpada batec guichiago, ta besteac gueiago irauteac baño. Bada aserratuari, lasterrago igaroten jaco bere aserretasuna, zoro zoroari bere erotasuna baño. Baña ganeracoan, bata aserre, ta bestea ero direan bitartean, ain ondo lotu, estu leie bata, cein bestea. Bada orduan biac dira bardinac; biac dira ero zoroac.

Eta celan dan eroqueria andia, zoraturic adimentua galduric dagoanari prediquetea, conseju emotea, ta polito berba eguitea: alan da bardin, eroqueria ez chiquia, aserre andian itsutua, sutua, ta errea dagoanari, alan dagoanean, moduzcotasunaz berba eguitea; bere arerioari parcatu daiola esatea. Bada bere bero atan, toleraren lenengo oratutean, abiaduran, ta indarrean, ezta bere buruaren jaun ez jabe. San Agustinec diño: aserrez beteric ta itsuturic dagoana, eztago prestaturic conseju onac artzeco. Contrara bai, orduan alaco gauzaric iñoc adirazo, ta aitatzen badeutso, aitatute berac ernegarazoten deutso, erneguz erre, ta biraoca asten da. Eta alan baldin aserre dirianen, edo aucitan dabiltzanen artean, onic atera, baquea eguin, edo adibide onic emon gura badozu; ez bereala lenengo egunean eguin: ichozu: larga eguizu, baldin gura bozu colpe segurua emon, pusca bat otzitutera, altar batutera, ta bat eguitera. Medicuac bere ezteutso gaissoari, gorarengo puntuan dagoanean, ecin bertez baño purgaric emoten.

Onegaiti bada, ondo da onelacoetan, Livio Filosofoac emon

eban adibidea artutea, aserre danean apur bat icharotea, pista baten ecer eguin baga igaro, larga, ta ichitea. Cerren Stacio Poetac diñon leguez: porfiac, tema, aserreac eztau gauzaric ondo eguiten; guztia asten dau donguero, ta acabetan dau deungago: Larga bear da bada pista bat oztu, ta igaroten. Bada au da aserrea amatetaco irugarren erremedioa, ac dirauan artean, ez ecer eguitea, ez esatea, ez aurreratutea; ta gueldi ta issilic egotea.

24. BURUA

Aserrea amatetaco laugarren erremedioa da, gogoratutea, areriooc eguiten deuscuezan bidebagueac Jangoicoaren castiguac direala.

1. §

Laugarren erremedioa, osacaia, bitartecoa colera, enquina, gorrotoa, icusiecina, ta aserrea atsemon ta amatetaco; ta arerioac eguiten deustun bidebaguea, laburtasuna, iraina, ta ofensa, sufritu, irunsi, ta eroateco, da gogoratutea, Jangoicoaren ordenamentua, ta baimen aidireala; ta bere escutic datozala, arerioac eguiten deustuzan atsecabeac, gachac, naibagueac: berac laquetu ta permititu dituala aren purgac. Onegaiti gure Salbaguilleac esan eutsan bere eriotza aurrean San Pcdrori: eztozu gura, neure Aitac emon deustan Caliza edan daidan? Eriotzea artu daidan? Ac aguindu ta ordenatu dituan neque-penac sufritu daizadan?.

Jangoicoaren ordenamentu oni beguiratuten eutsan David Erregue santuac, madaricaciñoac ta biraoac egozten eutseezanean. Ta alan esan eutsan Abisairi, biraoguillea castigatu gura ebanean: ichi eguiozu, madaricatu ta biraotu naguiian Jangoicoaren aguinduraen erara. Bada euquico ez leuca guizon biraoti orrec orrelaco atrebencia azartasunic, Jangoicoac laquetu, ta escua emongo ezpaleutso: larga bada, esan daian gura daben guztia, cumpli ta bete daian Jangoicoaren aguindua, ta naia.

Arerioac Jangoicoaren azoteac, zartac, cigorrac dira. Arerioac Jangoicoaren mandatariac, bidalduac, borreroac dira, Beraz ezcara aen contra aserratu bear. Bada ce erru dauco azoteac? ce erru berduguac? Baldin persona batec austen badeutsu arri bateaz burua; arriac ce erru dauca? cegaiti joco dozu arria? Chacurrac eguin daroa ori, largaric presonea, arriari esetsitea.

Job santuari esan eutsenean, aren ardiac, cameluac, abereac, ta beste ondasunac quendu eutseezala lapurrac, ez zan bapere ase-
rretu, ez eta gorrotoric artu lapurren contra. Cergaiti ce bacequian,
lapurroc Jangoicoaren justiciaco mandatariac ta prebosteac ciriala;
ta Jangoicoac alan laqueturic ostu eutseezala bere ardiac, ta gane-
raco ondasunac. Eta alan, lapurren contu guichi eguinic, esan eban:
Jaunac emon, Jaunac quendu, Jaunac gura izan daben leguez eguin
da: izan bedi bada Jaunaren icena bedeincatua.

Dacusanea ume batec bere amaren escuan cigorra edo zartea,
ta agaz jo gura dabela, gueiago beguiratuten deutso amari, cigorrari
baño: bada ondo daqui, baldin amac nai ezpadau, ezteutsala cigorrac
minic eguingo. Alan bada guc gure arerioac ditugunean, ta aec
calteac ta bidebagueac eguin edo eguin gura deuscuezanean, gueiago
beguiratu bear deutsalagu Jangoicoari, ta aren misericordiari, arerioai
baño. Bada arerioac, Jangoicoac laquetu edo permititzen ezpa-
deutse, edo atzeratu gura baditu, ezteuscue calteric, min, ez gachic
eguingo. Ta onegaiti gure Salbatzalleac esan eutsan Pilatosi: etzen-
duque nire ganean escuric, baldin ezpaletorzu an goitic.

Ceure arerioac bidebague asco eguiten deutsue, ta bacusaz Jan-
goicoac bidebague oneec; baquiz; ta gura baleu ezleuquizue orre-
lacoric eguingo: baña eztitu eragozten. Bada San Agustinec diñoalez;
ceure arerioac eguiten deutsuezan injuria ta bidegagueacaz, edo
gura dau Jangoicoac probatu, icusi, ta esaminatu finac ta eguiazcoac
direanez zure eguiteac, ta merecimentuac: edo zure pecatuac emen
castigatu, beste munduan ez castigatzea gaiti: edo azquenez, oneec
pacienciaz ta gogo onez sufritu ta eroanic, sari andi bat ceruan
emoteco.

2. §.

Areioac, fortuna charrac, ta munduco gora berac dozuzanean;
ta bidebagueac eta irainac eguiten deutsuezanean; orduan Jan-
goicoari beguiratu bear deutsalagu, azaz gomutatu, agaz consolatu;
ta ceure artean pensatu, oneec guztioac Jangoicoac biralduten deu-
tsuzala: eta nos eta mundu onetan deunguego igaroten dozun, aim-
bat edo abeto joatzula beste munduraco, zu nor bazara. Eta Jan-
goicoac uste baleu, etzareala beretzat izango, alaco penaric ta naiba-
gueric ezleusquizula emongo: lenago bai, largaco cenduquez, gura
dozun guztia eguiten, ta ceure gustura biciten.

Medicuac esperanza guztia galduten dabenean, ichiten deutso
gaissoari, nai dabena eguiten, jaten, edaten: ezteutso ecer eragozten,

etsituric, ta esperanza bagueturic dacusala gaissoa. Baña osatuco dalaco esperanza daucanean, eragozten deutzaz gauza asco; gauza zalegarri asco quentzen deutzaz. Onela gure Jangoicoac bere, dacusanean pecatari gaissoa salbatu ta osatuco dala, eragozten deutzaz gauza asco; ezteutzaz laquetuten atseguiañac ta gustu charrac: emoten deutzaz pargac ta naibagueac; gura dau euqui daizan arerioac, ta oneec eguin daioezala bidebagueac. Ta au guztiau da señaile ona. Bada onetan aguri da, ezabela Jangoicoac larga ta desamparatu peccataria: ezabela esperanza galdu.

Eta au da atseguin andia arerioac dituanentzat, ta bidebagueac eroaten dituanentzat, jaquitea ta gogoratutea, oneec guztioac direala Jangoicoaren purgac ta azoteac, ta guztiaac bere oneraco. Eta alan arerioa ganic bai, baña Jangoicoa ganic, adisquide guztien ganeco adisquidea ganic datozeanac leguez, gogo ta borondate onaz artu bear doguz. Alan gogoratu, ta artuco baguenduz, ez guintequez, oi dogun leguez, jasoco arerioen contra; ez guintequez orrela egosi erre ta minduco geure barruan.

Esango dozu, etzareala ez aserratuten arerioaren contra, esan edo eguiten deutzun injuria gaiti; ezteutzazula orregaiti gachic gura; bada baquizula oneec guztioac Jangoicoac laquetu, edo permititen dituala. Baña deunguerotzat daroazula, bere gogo ta borondate citel gaistoa gaiti. Bada zuc ari bideric emon baga, ta bidebagueac eguin baga, orrez guztiaz alan esetsi, ta gach gura deutzun. Onela diñozu, baña ez ondo. Bada zuc ezteutzazu beguiratu bear arerioaren borondate gaistoari, ezpada ceure Jangoicoaren borondate borondateari. Bada aren borondatea da, arerioac eguiten deutzuzan gachacaz, zuri on eguitea: eurocaz gura zaitu orain mindu emen, bestean ez castiguetaco.

Llaga zauri gaisto bat, burdiña goriaz jo baga, ecin osatu danean, etzara jaguiten burriñaren contra, erretzen zaitualaco, ta min eguiten deutzulaco: etzara orren zoroa izango. Pacienciaz daroazu, daquizulaco, burdiña ori darabillan barberuaren intenciño ta borondatea ona dala. Alan da bada zure Jangoicoaren gogoa ta borondatea bere ona, ta onera emona, zure arerioarena charra, deunguea ta oquerria bada bere. Beragaiti Jangoicoaren borondateari beguiratu bear deutzazu, ta ez arerioenari.

Eta baldin au onela estimatu ta gogoratuten badogu, bear dogun leguez, erremedio andi bat idoroco dogu, gueure barruan sosegatzeco, ta ez aserratuteco gueure arerioac eguiten deuscuzan calte injuria ta gaistaqueriac gaiti.

25. BURUA

Aserreari lecuric ez emoteco boscarren erremedioa, da gogoratutea celan dagoan zure arerioa, aserre danean.

Aserrea, colera, ta gorrotoa amatetaco, arerioaren contra ez ifinteco, benganzatic atzeratuteco, arremedio ona da, gogoratutea, celan, ce moldez ce egoqueran dagoan zure arerioa, aserraturic dagoanean, bengatu gura danean, zugaiti donguero esaten dagoanean. Etá icusico dozu, aserrean dagoan arerio ori, celan dagoan itsuturic, zoraturic leguez, cenzun бага, adimenturic campora urtenic. Baceunca ta bacencus ceure anaja bat burua galduric, conorte bague, zoraturic, ta adimenturic camporaturic, ceuri ta bere buruari colpeca eguin ta esaten dituala burura jatorcazan eroqueria ta gaistaqueric, damuago izango cenduca, ceure anajearen calteaz, ta aren alan izateaz, zuri esan ta eguiten deutsuzan bide bague ta injuriaz baño. Onela bada bear dozu euqui damu gueiago, zure arerioac coleran suturic ta itsuturic, bere buruari eguiten deutsan calteaz, zuri eguiten deutsunaz baño.

Ume batec, edo calentura sucarrean beroturic dagoan batec, edocein gauza esan arren, etzara bapere gogaituten, ez ceure sosegua galduten. Bada baquizu ta dazauzu, eztaquiala cer diñoan, ez cer eguiten daben. Eta orregaiti onelacoac gaiti, escatu eutsan Jesu Qistoc bere Aitari, cirautsala: Aita, parcatu eiezu, bada eztaquie cer eguiten daben. Coleran dagoana gaiti pensatu eguizu, diño San Crisostomoc, eztagoala beragan, eztala bere buruaren jabe, buru-cala daucala; ta baldin alan pensetan badozu, erraz eroango dozuz, eguiten deutsuzan ofensac.

Persona aserrean sartuac ta sutuac, eztazau bere burua, estacus iñor, eztanzu ecer, itsuturic dago, eztaqui cer diñoan, ez cer darabillan. Eta itsua jaustea, or emen jo ta estropezu eguitea, ezta mirarituteco; ezta orregaiti bat aserratu bear, mindu bear. Eta aserratuco bazara, ceure buruaren contra aserra zaite, ta ez itsuaren contra, ta ez coleran sarturic dagoanaren contra. Bada zu zagoz arguituric, ta bestea itsu: zu zur zoli, ta a zoro eroturic: zu ceure cenzunean ta adimentuan, ta a andic campora ateraric. Alan bada, sufritu begui zur cenzundunac er,oa; arguituac, itsutua; ta aserre eztagoanac, aserre dana. Beragaiti, erremedio ona da, arerioari parcatuteco,

suffituteco, aren esan eguiteai ez jaramoteco: consideratutea celan, ta ce modutan dagoan, coleran dirauan artean.

26. BURUA

Aserrea amatetaco seigarren erremedioa da, ez jaquin gura izatea, cer diñoen gu gaiti genteac.

Baquean, soseguan, ta aserratu bague egoteco, ezta bide gaistoa, gu gaiti genteac cer diñoaren billa, ta itanduten ez ibiltea. Senecac diño: ezta on, ezta conveni, guztia jaquitea; icustea, ta enzutea: igaro bitez gauza asko, guc jaquin бага; bada eztaquienac, eztau damuric artzen. Guda badozu sosegu ta epetasun onean, ta aserratu бага egon, ez gueiegui itandu, ez gueiegui aracatu, ta billatu. Billa dabilanac idoroko dau; ta batean ezpada, bestean bere burua eguitecotan sartuco dau, arduraren baten ifinico dau.

Ezta on, barrendari izatea; ezta on, celataca egotea, ez eta eguiten dirian gauza guztiac jaquin gura izatea. Ascotan ecarten deuscuez contu-barriac; esa mesac; urliac au diñoala; urliceac bestea diñoala; onelacoac, eta alacoac esan direala; ta gueu bere gogoz gagoz enzuten. Baña guero jaquin degunean, idoroten dogu eztoguna; ta andic gatoz jaustera aserrear; coleratu, ta minduten gara. Emendic gatoz, gauza asco eguin bear izatera, osotuteco gueure onrea, eguin bearrac etziriana; alaco gauzac enzun ezpaguenduz. Eta alan obe da, gauza asco ez jaquitea. Eta daquigunean bere, ondo da issilic igarotea; ezpagenquiz leguez egotea; ez jabetutea esanaz; ez-icusi eguitea; ez jaramotea; issilic igarotean; gueure barruan egostea camporatu бага.

Erregue Saul gaiti erreguetu barrian, deunguero berba eguiten eben gente batzuc; ta ori ain ur, ta arguiro, ce Erregue berac enzuten cituan. Baña burua beste aldera biurtu, ta disimulatu eban, enzun -gogor eguinic. Ta andiz biztu al citequean su guztia amatau eban. Egun baten Arquelao Erregueari, calean igaroten zala, bota eutsen ura burutic bera: etaquigu, ala berariaz, ala ustecabez zan. Baña bere laguntzan joiazanac asi cirian esaten, ori zala azartasun andia, atrebencia, ta lotsabaguetasun ezaina; tal baldin castiguetan ezpazan, urrengoan beste orrembeste eguingo ebeela. Baña bertati Erregueac sosega cituen, esanic: zagose baquean ta gueldi: ezta ecer eguin. Ur au bota dabenac ez nau ni busti: ez equialaco ni nintzala.

Ez eban bere ganera artu; ta *onela* obeto ta errazago erremediatu zan, ta amatau zan biztutera joaran sua.

Vespasiano Emperadoreac ain condiciño ona, ta onera emona cucan, ce gura ez eban leguez; edo personari ez egocan leguez, iñoc deunguero berba eguiten ebanean, disimuletan eban; edo berba joculariz, chanchaz, irri barre solasezcoz edertuten eban; ta onela berari egoquion onrreagaz gueldituten zan, ecer galdu bague. Alan Erregue Antigono bere, idoro zan egun baten, bera gaiti deunguero berba eguiten eben gente pilo baten ondoan; ta esan eutseen: zoaze urrinago, Erregueac enzun eztaizuen. Bera gaiti ta bere contra berba eguiten egozan, ta berac aparta citecela esan eutseen: ta andic bera alabatua, ta besteac lotsatuac guelditu cirian.

Jaquin ezquero, enzunezquero, beragan artu ezquero, gach da aserratu bague, sutu bague, benganzara abiatu bague, colperic eguin bague, edo aucitan, edo erriertan sartu bague guelditzea. Ce erremedio, bada, ce bide, ce bitarteco gach guzti oneetaric. igues eguiteco? Ez ecer itandu, ez billatu, ez jaquin gura izan: ta jaquiten danean bere, egon ezpalequi leguez, ez jabetu esan danaz bera gaiti, ez beragan artu; ta eguin bere burua itsu, gor, mutu. Au da erremedioa aserreric ez erneteco, erriartaric ez biztuteco, bestegaz encontra charric ez euquiteco, ta biciteco baquean, pocic, conso-laturic, biotzeco erretasun bague.

27. BURUA

Aserrea amatetaco beste erremedio batzuc laburrago ifiniac.

1. §.

Sufrimientua ta paciencia euquiteco; bata besteaz ez aserratu-teco; ta baquean biciteco, consideratu daigun, Adanen seme guztioc, batezbera cristiñauoc gareala; ta gorputz onen burua Jesu Cristo gure Salbaguillea dala. Alan diño San Pabloc: gorputz bat gara guztioc Jesu Cristo gan, ta bata bestearen zatia. Bada onela, altar maite izan bear dogu, gorputzeco zatiac altar ondo artu, alcartu, ta maitatuten direan leguez.

Gorputzeco zatietan ez da embidiaric, icusi ecinic, benganzaric. Oñac serbituten dau escua, ta escuac oña. Oñac beaztopa edo estropezua gaiti, ezteutso escuac colperic emoten. Aguiñac miña use-

guita gaiti, noc agaiti ateretan ditu aguiñac? Beguiac lecu goragoan dagoz oñac baño; baña orrez guztiaz beguiac maite dituen oñac, eztitue desprecietan: aldaien guztian alcarri lagunduten deutsee: eta baldin altar ondo artuco ezpadira, euren caltera etorrico liteque. Beguiac arguituten ezpadituez oñac, oñac estropezuaz minduco dira, ta beguiac negartu.

Sabelac jaten ezpadau, zancoac argalduco dira; eta bai sabela bera bere chimurtu. Ez laguntzeaz, ez compondu, ez ondo artuteaz, batec bere buruari calte eguiten deutso. Eta beragaiti au icusiric, gorputzeco cenzun ta zati guztiaz altar ondo artu, lagundu, ta mai-tetuten dira. Eta batac edo besteac uts eguiteren bat euquia gaiti, alcarri parcatu, sufrituten deutse. Onela guc bere bada alcarri sufritu, ta parcatu bear deutsagu; ta amorea euqui ta eracusi; garealaco gorputz bateco zatiac, ta parteac.

2. §.

Bai ta aserre ta gorrotoa oztuteco, on da, escu-lan bat eguita, bearrari eguita; beste gauza baten pensetea; ta gogoa aldatu ta zabaltzea. Alan eguin eroiala, diño, Climas cerichon batec. Cole-raren gaissotasunaz ucuturic asmetan zanean, aldatuten zan beste eguitecoetara; asten zan canta soñuca; ta onela bere gacha ta ase-rra aztuten jacazan; ta soseguan guelditu.

Bai ta erremedio ona da, aserrea atzeratuteco, gogoratutea, ceu bere uts eguite ascotan jausten zareala; ta orregaiti eztozula ceure buruaren contra emoten. Erremedio au gogoan cucan Senecac esan ebanean: egon diteque aserratu bague injuria ta bidebagueac artzen dituana, baldin ordu berean, badirautso issilic bere artean bere buruari: nic bere eguin dot nosbait beste onembeste. San Gregorioc diño: ura suaz amatetan dan leguez; alan.gorroto ta aserrea, bacochac bere utseguiteac gogoratuaz. Bada lotsatuten da, edo lotsatu bear liteque, besteri ez parcatuteaz, berac parcaquizun edo parca bear gueiago, edo aimbeste dabenac. Ezta zurtasuna, faltetan jausten danac, faltetan uts eguiten dabena estutu, ta castiguetea. Cerren bestela berac bere bere burua gorrotatu, ta castigatu bearco leuca.

3. §

Bai ta aserrea ta gorrotoa quenduteco, on da, adisquide bat, Mecenas bat alboan euquitea. Ac iluntzera ta jaustera zoazanean;

aserreac itsuturic zoraqueriaren bat eguitera zaroazanean, soñecotic tiratu leizu: abisatu ciñei: esan leizu, jausteric gordezaitetzala. Guizon bat joian bein, gogo ta asmo guztiaz prestaturic, beste bat iltera; ta icusiric bere adisquide batec, celan joian, itandu eutsan: nora zoaz orrela armaturic? eranzun eutsan: urlia iltera. Eta cer izango da, baldin ac zu ilten bazaitu? Ez nintzan orrezaz gomutatu. Adisquideac onela atzeratu, ta biurtu erazo eutsan.

Ascotan eguin eutsan oficio au Cesar Augusto Emperadoreari Mecenas bere adisquideac. Eta guztiz bere egun baten Aguintari onec, coleran itsuturic emon eban sententia gaisto bat, ta bere aguin-duz gente andia eraien galdutera: orduan Mecenas bere adisquideac escribidu eutsan, ta biraldu eutsan cartea escutic escura, bera gente artean urrin egoala, ta bacarric cirautsazan berba laburroc: *surge carnifex*: jaqui zaitte carnicerua: icusi eguizu cer eguiten dozun berdegue orrec. Emperadoreac artu ebanean a carta ain laburra, ta ain zucena, noc eguina zan, icenic ezpaceucan bere, ezagutu eban bere adisquidearen letrea ta escua. Artu eban parte onera, ta bertati, bere falta ezaguturic, aserreac eraguin eutsala icusiric, parcatu eutseen guztiai.

Asco balio dau adisquide leial on bat bere alboan euquitea, ac eguiac esan daiozan: ta ecer esan бага bere, uconduaz ucutu, ta beguiaz queñu eguin daguion. Bada batzuetan gueiago eguiten dau quiñu siñu batec, miñac baño. Gauza bat eguitera zuazanean, eta ceure adisquideac dirautsunean, eztaquizula, eguin bear ezpada, atzera zaitte a eguiteric. Bada orduan obeto dacus zure adisquideac zuc baño: bada zu zagoz atara erabagaric, pasiñoturic, itsuturic, ta eztozu dan guztia icusten. Baña zure adisquideac eztauco pasiñoric, argui ditu beguiac, ta dacus dan leguez, ta bear, dan leguez.

Ezjat eguño neure adisquidearen abisuaren contra eguin dodan gauzaric, ondo jazo. Medicuac bere, munduco onena bada bere, gaisoric dagoanean, beste medicuen escuetan ichiten dau bere burua; bestez baliatu ta gobernetan da, bere buruaz fiatu bague. Coleran dagoan bat, gaisoric dago. Bada osatu gura badau, beguiratu ta obeditu beguio bere adisquideari; goberna bedi aren consejuz adibidez ta abisuz: bada atan idoroco dau ona, ta ez bestela.

Azquenez, da erremedio ona ez aserratuteco, ta aserreac dirauscun gauzaric ez eguitemo, gogoratutea, eta gueure artean pensetea, ce gauza ona, gozoa, ta baliotsua dan, ez disputan sartzea, ez benganzaren billa ibiltea, ta baquean egotea. Ce neque da arerioari parcatutea? Ez bapere, diño San Juan Crisostomoc. Bada ezta orre-

taraco ichasoric igaro bearric, ez bide luceric ibilli; ez mendi ganera igon; ez diruric gastatu; ez gorputza zatitu; ez beste nequeric bear; ezpada gura izate bat, borondatezco nai bat, ta ez besteric. Baña lan andia, ta pena nequegarri latz garratz mina da, ez parcatutea; ea nondic eta celan bengauco dan beti asmetan ibiltea. Eta ezpabere gogoratu eguizu, ta gomuta zaita, araco alcar icusi ecinic, aserraturic, arerioturio, ta bengatu ecinic ibilli zarean demporaz, eta guero baquean, areriotasun bague egon zareanean edo zagozanaz; ta icusico dozu, ce diferencia dan bien artean, ceimbat doian bataganic bestera. Icusico dozu, len aldi ascotan laguntza batzuetaric alderatu bear cenduala, an cegoalaco, zure arerioa. Bai ta icusico dozu, len cengozala guerran, ta orain, bictoria irabaciric, baquean. Bada San Crisostomoc diñoan leguez, areriotasuneco bictoria eztago bengueetean, ez ordea quitua biurtzean, ta bibidentutean; ezpada parcatutean, ta injuriac biotz onez sufrietean. Bada orduan zure arerioa, ceure burua, ta deabruac goiartuten dozuz; eta arimea ta gorputza bere baquean, soseguan, seguruan ifinten dozuz. Eta au da erremedio, bitarte, ta bide ona, andia, ta alabagarria; ceimbat lasterren, guerora beguira egon бага, areriotasuna larguetaco, baquean biciteco, ta ez aserratuteco.

(Jarraituco da)

GUEROCO GUERO

(Jarraipena)

28 BURUA

Lenengo errazoia, arerioari parcatu ta maite izaiteo, da, Jangoicoac aguinduten dabelaco.

1. §.

Esan dogu ceimbat calte eguiten daben benguetaco deseo charrac; ta andic sortu, erne, ta jaioten direan gorrotoac. Bai ta ifini doguz osagarriac, erremedioac, sedagaiac, ta gogarteac, ez aserzatuteco, ez benguetaco, aserretasunean ez irauteco, ta colera ametetaco. Bada orain jaquin, ta gogoratu bear da onen ganean gauzaric bearrena; ea celan bear garean gueure arerioaz gobernatu: ea bear dogunez arerioa amatu, ala gorrotatu. Eta baldin amatu bear badogu, ea cegaiti, ce bidez, ce aguinduz au alan eguin bear dogun.

Lenago Legue zarrean, leguea deunguero adituric; ez euqueen pecatutzat arerioa gorroto izatea. Bada celan legueac aguinduten eban, adisquideac maite izatea, ta ez eban ecer esaten arerioac gaiti, ez conturic artuten onen ganean, andic ateretan eben, ez egoala arerioc amatu bearric. Baña Cerutic lurrera jatsi zanean Jangoicoaren Semea, eracusi eban cer eguin bear zan onetan, ciñoala: adisquideac maitetuteaz ce irabaci, ta ce esquer, merecimentu, ta sari uste dozue izango dozuela? Gentil fede bagueac, Jangoicoric ezagututen eztabenac, ta gente gaistoac bere, ori eguin daroe; oneec bere maite ditue euren adisquidac, ta onguillac.

Arerioac arerioac amatu bear dozuez: donguero. eguiten deutsuenai, on eguin bear deutzazue. Ceimbat eta gueiago deungago aec zuei eranzuten deutsuen; ceimbat eta gueiaga ondo eguizue aei. On eguiñaz donguero eguiña goiartu ta benzutu bear da. Au da

Jesu Cristoc emoten deuscun leguea, ta aguindu barria. Baña esango deustazue, cegaiti on eguin bear deutsegu, deunguero eguiten deuscuenai? Cegaiti maite izan bear dogu arerioa? Errazoi asco gaiti.

Lenengo errazoia, alde guztiz lenen bearrena, ecez ecin esan guñeien leguez, escu ta oñez estu ta lotuten gaituana, arerioac ametaco, da, Jangoicoaren aguindua, ta borondatea dalaco, alan guc eguitea. Nai dabenac gura dabena esan begui; baña nic aguiduten deusuet zuei, onetsi maitetu amatu daizuezala ceuroen areriac, perseguillac, gaisquillac, diño Jesusec.

Pitagoras Filosofo andiaren icasteac ez eben beste aguinduaren bearric, ez beste errazoiric, gauza bat eguiteco, ezpada jaquitea, euren nagusiag aguindu eutseela. Nagusiag esan dau, nagusiag aguidu, dau, bada alanche eguin bear da. Au zan euren berba eguicunea. Eta guretzat, guc gueure arerioac maite izateco, ezta asco izango, jaquitea, Jangoicoac aguiduten dabela arerioac amatzea?

Presona batec ofensa, bidebague bat eguiten deusunean, jazoten da, beste batzuc bitartecotzat sartutea, baqueac eguiteco, ta compontzeco. Lenengo jatortau ceure lagun bat, ceure ideco bardin bat, ceure adisquide bat, ta ac dirautsu: baquit urliac injuriatu zaituana, baña damuturic erruquituric dago; ondo dazau deunguero eguiña ta esana; eta alan neure amorea gaiti parcatu bear deusazu arren, adisquidetu baquetu bear zara agaz. Onela ditautsu ceure adisquide lagunac. Baña zuc ari erraz esaten deusazu ezetz, gura eztozula, bitarteco ori ceure satisfaciñocoa dalaco, ucatuten lotsa etzarealaco, ceure bardiña dalaco.

Lagun adisquide bitarteco orren ondoan, ac ecer atera ez dateanean, jatortzu andiago bat, beguirune errepeto ta lotsa gueiago deusazun andiqui bat. Eta ez ain erraz cein lenagocoari, baña calera ta aserrean suturic zagozalaco, oni bere dirautsazu, eztaizula orren ganean berba, eguin, ez erregutu, bada sobra errea, sumindua, ta guiarran ucutua zagozala aren contra. Azquenean jatortzu Erraguea bera, ta onec bere alan bigundu, ta beraatuten zaitu parcatzera arerioari, ta zuc eztozu arpeguiric ucatuteco, lotsa zara ezetz esatera: ta zatoz bere esanera.

Bada orain, zati baten Erregue bati, gaur bada, biar izango ez-tanari azartuten ezpazara, ezetz esatera: mundu ta ceru guztico Erregueari, Jangoico berari, ce arpeguiaz eranzungo deusazu ezetz, aguiduten deusunean maitetuteco ceure arerioa, eztautsazula parcatu gura, eztozula bere aguindua cumplitu nai?

2. §

Esango dozu, esan daroena arerioturic dagozanac edertuteoo ta estalduteco euren areriotasuna: Nic parquetan deutsal; ezteusat gachic gura; ez ordea biurtu nai. Nic neureztat gura dodan ona, gura deutsal; Jangoicoac emon daiola. Baña, ezteusat berbaric eguingo, eztot gura berac bere eguin daidan; eztot beragaz traturic ez laguntzaric euqui gura. Onela esaten dozu, baña eztaquit ondo diñozunez. Bada dirudi, onela alcarregaz berba eguiten eztabenac, eztagozala botondate gaisto бага. Esagunac dira euren berbatan, solasetan, eztabela alcarren amudioric. satisfaciñoric, ez bear dan maitetasunic.

Bada eurac dazaüe, eurac dira testigu ta daquie ondo, cer igitzen dan euren gogoan, borondatean, biotzean, ta alcarren alde-raco dauqueen otztasuna. Eta baldin ondo beguiratuten badabe, icusico dabe, bauqueela an euren barruan ecetasunen bat, guerra, gorroto, erretasunen bat; ta ez dabela euren gogoa ta biotza garbi, ta amorezco berotasunaz. Olan ta errementarico suteguien, auspoac axea emotetic gueldituten direanean, dirudi, eztagoala suric. Bada bertati icatzac ilunduten dira, gueldoaz estalduten dira. Baña erabilli eguizun pusca baten puzca auspoac, ta icusico dozu celan bereala barriz sua aguertzen dan. Alan aguertzen da. bada alcarregaz berba eguiten eztaben arteco borondate gaistoaren sua bere, dan ocasiñoarean chiquienean idoroten direanean.

Baña orain jaquin guraco dozu, ea pecatu dan, borondate gaistoric eztanean ez berba eguitea, ez combersaciñoric euquitea, ez agurric eguitea arerioa izan dozunaz? Baldin comunqui ta oidan leguez cristiñauac cristiñauacaz, dideac aideacaz, erricoac erricoacaz leguez bidean topetan dozunean; cerbait itanduten deuntsunean; edo onelaco ocasiñottan eranzuten badeutsazu, berba eguiten badeutsazu, ta ezpazagoz borondate gaistoan; ta ganeracoan labur, ta ez beste adirquide maite bategaz leguez berba eguiteaz; edo berba urri escas guichi esateaz; edo adisquide entero maite bategaz leguez ez ibilliaz: dirudi, eztala orduan pecaturic. Batezbere uste badozu, sarri berba eguñaz, ta alcarregaz jarraituaz, etorri ditequec ela calteac ta oquerac; etorri oi direan leguez. Bada asco dira ain ocasiñotsuac, senticorrac, bideriozcoac, genio gaistocoac, ta aldi charrecoac, ce obe da alacoetaric aldeguitoa, ez batutea, igues eguitea, alcar idorotea baño.

Baña celan aldeguinic ibilteac, alcar ganic igues eguiteac, eta azalezco achaquia ta irudipenaz baño ez berba eguiteac, adirazotera emoten daben, cerbait dala bitartean, areriotasun edo borondate deungueren bat dala bien artean; cer esana emoten dalaco, aserre-fama aguertuten dalaco, eta escandalo ta gach bidea besteai emoten dalaco; baldin cer esan ori, aserre fama, ta, escandalo ori quentzen ezpadozu, borondate charric ez izana gaiti, etzagoz libre concien-cian; bada guztic gagoz bearturic ta premiñaturic, cristiñautzat preciatzen bagara barruan, aguirian bere cristiñauac gareala eracustera, ta adietan emotera.

Ez gagoz bearturic, adisquideacaz leguez, arerioaz gueure secretoac, bideac, ta eguitecoac aguertutera, ez euretara, adisquidetara leguez ascotan joatera. Asco izango da, bere demporan agur ta berba eguitea, munduac areriotzat euqui ez gaizan leguez bicitea, tratatzea, escandalo ta cer esanic ez emotea. Ganeracoac norberac bere eguitecoac eguin daizala; bear dana bear dabenaz solastu dedilla.

Baña eguia da, santu izateco, cristiñau comunari aurea eroateco, eztala asco agur otz epel bat eguitea, borondate charric ez euquitea, escandaloric deungueric ez emotea: ezpada guztiacaz izan bear da bardiña, moduzcoa, tratu gozocoa, chera arguicoa, alegrea, maitetsua. Eta are gueiago, ezta asco, deunguero eguiten deuscunari gachic ez eguitea, bada ondo eguin bear deutsalagu. Bada au da santutasuna, prestutasuna, debociñuan cumplitua izatea, ta Jangoicoac aguiduten deuscun caridade, maitetasuna betetzea.

3. §

Esan dogu parcatu bear deutsalagula gueure areioari, ta amoreaz euqui, alan Jangoicuac aguiduten dabelaco. Baña non aguidu ete eban? Egüenguren santuco arratsean, il bear eban egun aurrean, bere azqueneco demporan, candela escuan arturic leguez ilteco egon zanean. Emazte batec gogoan daucaz, bere senarrac eriotzaco orduan esan eutsazan azqueneco berbac: eta seme batec bere, orduco bere aitaren adibideac.

Bada Jesu Cristo gure Aita maiteac bere azqueneco gauban, mundu onetatic bestera igaro bear zanean, esan eutseen bere icasle Apostolu maiteai, ta eurez batean guri: ene dicipulu ta seme maiteac, bacusue celan nagoan, celan eriotzea urtu jatan, laster il bear dodala, ta neure testamentua ta azqueneco ordenamentua eguin bear dodan. Bada nire azqueneco mandamentua, ordenua, aguin-

dua, ta borondatea da; altar amatu zaitzeela: arerioai parcatu deiezuela. Onetan eracusico dozue zareala nire semeac, adisquideac, icasleac, ta nire escolan ta lagunzan aciac ta icasiac zareala.

Adibide santu au icasi eban Jose Egitocoac, Jesu Cristo munduan aguertu baño len. Jose Patriarca Aita-aurren andi oni eguin eutseezan bere anajeac injuria, bidebague, ta ofensa andiac: gorroto eben: saldu ebeen Egitoar bati. Guero dempora asco igaroric, guichi usteric, euren anajearen bearrera, ta aguindu azpira etorri cirian anajeoc: estura andian icusi cirian; ta ain andian, ce, guero euren Aita Jacob il zanean, bildurrean sartu cirian, ta alcarri cirautseen: cer izango da orain gugaz? Il da gure Aita prestua, ona, ta santua; guc saldu guenduan anaje au Erregue Ordecotzat escubide ta aguintaritzza osoan dago. Aita bici zala, ondo guengozan, seguru guiñean; bada aren amorez ta beguiramentuz, gueure anaje onec parcatu euscun.

Baña orain nor baliatuco jacu? Nogaz baliatuco gara? nor izango da gure bitarteco? Bildur ta icara andian icusten cirian dempora onetan esan eben alcarren artean: len gueure Aitaren amorea gaiti parcatu euscun anajeac, orain bere a bera gaiti parcatuco deuscu. Onetaraco goazan, Aitaren partez berari berba eguitera, ta umiltasun andiaz esan daiogun onela: Jauna, baquizu zure Aita ta gurea il dala; ta ondo ta santuro bici zan leguez, eriotza on santu bat euqui dabela. Iltean zure gomute eguin eban; ta cizpuru ta arnasa andi bat eguinic esan eban: non da Jose nire seme biotzecoa? Esaiozue, bera icusteco min andi bategaz ilten nasala, ta nire bendiciñoa emoten dautsadala nagoan lecutic.

Bai ta esaiozue, oraindiño seme ona leguez beti nire borondatea eguin dabela, ta orain bere eguin daiala. Eta nire borondatea, ta nire azqueneco adio agur ta borondatea dala, gomutau eztidilla, zuec eguin ceuntseen bidebagueaz, ta traiciñoaz: parcatu deizuela; ta alacoric igaro ezipaliz leguez, anajetasun on batean euqui, ta maitetu zaiezala. Au dala nire azqueneco escaria, gomendaciñoa, ta ez besteric: au dala nire azqueneco agurra, encargua, ta ac nire amorea gaiti eguin bear dabena.

Onela bere aitaren partez Joseri bere anajeac berba eguin eutseanean, erruqitu zan Jose; busti jacozan bere beguiac; negarra cerion: ta ez bacarric bengatu etzan; bai ta asi zan besarca laztanca bere amaca anajeacaz, esaten eutseela: Aitac aguinduten deust, parcatu deizuedala: bada alango aitaren aguindua, esana, escaria:

ta alango demporan, ta eriotzaco orduan emona noc eztau cumplituco? Cumplitu eban; guztiai parcatu eutseen.

Alan bada gure Aita maite Jesu Cristoc, bere azqueneco demporan, eriotzea eldu jaconean, esan euscun: neurc seme maiteac, bacusue, nagoala neure azqueneco despedidan, ta eriotza aurrean; iltera noiala: bada baldin maite banozue, mesederen bat niganic artu badozue, atseguin emon gura badeustazuc, gauza bat eguin bear dozue ni gaiti, ta orregaz quitu gueldituco gara. Ay Jauna esazu, cer, bada biotz gogor arrizcoa cuquico dau, zu leguczco aita onaren aguindua, ta ordu estu orretan emona eguiten eztabenac. Cer da bada, Jauna, aguinduten deuscuzuna? *Alcar amatu zaiteceela: arerioai nire amorea gaiti parcatu deiezuela.* Au da nire azqueneco borondatea, aguindua, ta guztien ganera gomendatuten deuntsuedana.

Beraz ezta ezetz osateric, parcatu bear deuntsagu gure arerioari, on eguin bear deuntsagu, maite izan bear dogu. Bada alan aguinduten deuscu gure Jangoico maiteac, ez nos nai, ezpada bere bicia-
ren azquenean, edoceini bero barbaric ta aguinduric chiquiena bere, bere biotzean sartu bear lequiquion demporan. Emon daiogun bada Jesusi atseguin au: parcatu daiogun bere amorea gaiti gure arerico perseguilleari.

29 B U R U A

Bigarren errazoia cegaiti arerioari parcatu bear deuntsagun, da, jangoicoac beretzat ta bere contura benguetea gordeten dabelaco.

Iñoc injuriaric, irainic, bidebageric, laburtasunic, billauqueriac, ofensaric eguiten deuntsunean, eztau gura Jangoicoac zuc ordea biurtu daiozun: berac bere contura artzen dau benguetea, ta justicia eguitea. Alan dirauscu Deuteronomioco libruan, ta San Pabloc Erromatarrai esribitu eutsenean. Arerioac gaistaqueria bat eguiten deuntsunean, zuri baño gueiago eguiten deutso Jangoicoari, orretan bere aguindua austen dabelaco. Baña eztau orregaiti Jangoicoac bertati castiguetan: icharoten deutso; ta icharotea gaiti, ez dau desonraric. Bada eguiaz zuc bere ez dozu desonraric izango, beste munduraño ichadoteaz, orduguño ez benganceaz. Baldin orain paciencia badozu, Jangoicoaren escuetan ichiten badozu, berac daguientzat largatzen badeutsazu; zagoz seguru, berac berari ta zuri eguin jatzun injuria, beingoan, colpe baten, batera, escaz bague, ta mereci

daben leguez castigatuco dabela, ta zor jacon castigua zure arerioari emongo deutsalala. Larga bada berari.

Ceuc ceure escuz castigatu gura badozu, penatu ta mindu bear zara; ta ascotan ecer eguin ecin dozula gueldituco zara. Bada menturaz arerioa izango da zu baño indartsuago, al eta escubide gueiagocoa. Eta Livioc diñolez: Indar bagueco colera, aserrea, ta benguetaco gogo eguin ori eguin ecin dabenena, utsa da, alperra da, guichi balio dau. Senecac bere diño: dana dala, gorde bear da arerioari eranzun ta bengatzetic, nai dala zure bardiña arerioa, nai dala andiagooa, nai chiquiagooa. Bada bardinaz esetsi ta peleetea, dudoso ta arriscucoa da: andiagooaz, zoraqueria; ta chiquerragoaz, billauqueria, zantarqueria, prestueztasuna.

Eta au onela dala ezaguturic, benganzan bazabiltz, señaile da, maite eztozula, ta parcatu gura ezteutsazula ceure arerioari. Ta onetan ceure burua galtzen dozu. Eta ceure buruari, arerioari baño calte gueiago eguiten deutsalazu. Alan adietan emoten dau David Erregueac, esaten dabenean: inguratu nabe arerioac, erleac leguez. Erleac iñori useguiten badeutso, galduago ifinten dau bere burua. Bada bere eztena, izpia, ta bicitzea an ichiten dau. Alan zuri bere jazoco jatzu,. arerioari useguiten badeutsazu, parcatu gura ezpadeutsazu, injuriatzen badozu, benguetan bazara; bada ori baño ceuc ceuri gach gueiago eguiten deutsalazu.

Eta onen ganean esan gura deutsal, eta da, zuc ceure arerioari parcatu gura ezpadeutsazu, ta bai berac zuri, orduan eztau Jangoicoac aren benganzaric artuco, baña bai zure contra. Jangoicoac eztau ichiten, ez ichico bere castigatu бага faltaric chiquerrena: ta zuc baño obeto castigatuco dau zure arerioa. Eta aita batec bere seme jo daben zarta cigarra, surtara botatzen daben leguez; alan, zu ceatu, ofenditu, penatu, perseguitu zaituan arerioa, castigatu erre ta infernura botaco dau Jangoicoac, obetuten ezpada, fama quendua biúrten ezpadau; bere areriotasunean ilten bada.

Eta alan persona batec injuriatzen bazaitu esatez edo eguitez, esaiozu Jangoicoari, Jauna bacusu cer eguin deustan urliac: ceure escuetan ichiten dot guztia: ezta ondo eguiña zu zagozan lecuan nic escuric artutea. Nic parquetan deutsal biotz guztiric: escatuten deutsal, castigatu eztaizula, salbatu dedilla: ceuc nai dozuna eguizu beragaz. Eta onembestez ceuc eguizu nai dozuna. Orainganic larguetzen dot benganza artea: parquetan deutsal eguin deustan injuria: neure buruari deseatuten deustadan ona, ari deseatzen deutsal, Au esanic guelditu zaite baquean ta soseguan.

30 BURUA

Irugarren, ta azqueneco errazoia parcatuteco arerioari, da, Jangoicoac guri bere parcatu deguigun.

1. §

Parcatu bear deutsagu gure arerioari, guri bere Jangoicoac parcatu daigun. Jangoico berac diño San Mateoren aotic, guc parquetan badeutsagu gueure arerioari, berac bere guri parcatuco deuscula, baña ez bestela. Eta ondo gagoz, guc gueure arerioari parcatuaz. jangoicoac guri parquetan deuscunean: esan ala ezta. ceimbat onetan irabazten dogun. Bada gauza chiqui bat da, guri eguiten deuscuen bidebagea ta injuria; ta neurri ta muga bagea da guc Jangoicoari eguiten deutsagunari gure parcacñoa ecer ezta Jangoicoarenren aldean.

Gauza batzuc dira, eurac berez euren eguitez gach nequezcoac direanac, baña beste bategaz lagunduric, baturic, altar arturic, errazac direanac. Odola ateratea, purga loi atsitu bat artzea, edari samin bat edatea, gauza nequezcoac, penagarriac, latzac dira: baña osasunaz bilduric, errazac dira. Alan arerioari bere parcatutea eguin deutsun iraina ta bidebagea, bera bacarric, berez beguiraturic gach da; baña beguiraturic, orregaiti Jangoicoac bere zuri parcatuco deusula, erraza, gozoa, eroapena, sufrigarria da.

Gente galduac, cenzun bagueac izango gara gueure ona gaiti ezpada bere, parcatuten ezpadeutsagu arerioari. Eguizu contu ea ceimbat pecatu ta gaistaqueria eguin dozun orzindiño et, ce asco ta andiac direan: bada gura badozu, Jangoicoac parcatu daizuzan, ceuc bere parcatu eiozuz arerioari zure contra eguiten dituanac. Presona baten iraundu, ta bidebage, edo laburtasun bat eguiten deutsunean, esan daroazu, parcatu gura ez tentsazula, beintzat laster; bada desonra dala, bereala parcatutea. Ori da Jangoicoaren contrato birao ta berba char bat. Bada onrabaguetzat, gauza ezaintzat artzen dozu, jangoicoaren aguindua betetzea ofensac parcatzea.

Parcatu bear deutsazu bada arerioari; eta parcatu bere ez nola nai, ez edocein moldez, ez berbaz bacarric, irudipenaz, campotic, azaletic, edergarriz; ezpada eguiatz, benetan, gogoz, asmoz, biotzez, borondate osoaz. Bada bestela ezteutsu Jangoicoac parcatu. Con-

fesa zaiteque, comulga zaiteque, oraciño lucean egon, dozun guztia esquecoai emon, ta eguin penitenciaric gogor, arrigarri, latzenac: baña oneec guztioec ezteutsue ecer balioco, baldin ceure biotzean badozu gorrotoric, icusirecinic, ondamuric, borondate gaistoric ceure arerioaren contra.

Llaga zauria ezta osatuco, aranza, elorria edo brinza bat barruan sarturic dagoan bitartean: ezta pecatua bere parcatuco, borondate gaistoac dirauan artean. Barberu osaguilleac buruco llaguetan, lenetic alderatuten dau araguaia, ta aguertu azurra, bitartean odol ustelic gueratu eztidin. Bada baldin gueldituco balitz, ac medicina osagarriari indarra, ta birtutea argaldu ta guichitu leusquio: Alan arimaco zaurietan bere, lenengo quendu, ta garbitu bear da odol ustela, ta atera areriotasun ta gorroto atsitu edendu caltetsua. Bestela ezta osatuco; eztabe onic eguingo artuten direan sendagaiac, erremedioac, ta eguiten direan limosnac, barauac, errezuac, ta beste eguitecoric miragarrienac.

2. §

Bere arerioari, bere gaisquillari, bere perseguillari parcatu gura ezteutsanac, eztau idoroco bere orduan bitartecoric, escaleric, bera gaitic erregutuco dabenic. Bada Espiritu Santuac diño: noc erregutu ta escatuco dau, bere lagun urcoaz, bere bardin antzeco bategaz misericordiaric, erruquiric eztabena gaiti? Ez iñoc: ez Santuac, ez Angueruac, ez misericordiaren Amac bere. Bada Santiago Apostoluac diñoan leguez: erruqui bagueco justicia eguingo da, besteagaz erruquiric eztaben gogorragaz. Ez jaco parcatuco, parcatu gura eztabenari. Eta alangoac berac bere gura eztau, parcatu daioen. Bada *Aita gureco* oraciñoan diñoan bacochean, escatuten deutso Jangoicoari: *Jauna parcatu eiguzuz gueure zorrac, guc gure zordunai parquetan deuntsaguzan leguez.*

Esan gura dau: Jauna parcatu eiguzuz zure contra eguin doguzan pecatuac, oquerrac, utseguiteac, gaistaqueric, guc gure arerioai parcatuten deuntsaguzan leguez, gure contra esan ta eguin dituezan injuriac, irainac, billauqueric; ta oquertasunac. Bada zuc parcatu gura ezpadeutseezu ceure arerioai eguin deuntsuen bidebagea, aditzera emoten dozu, gura eztozula, zuri bere Jangoicoac parcatu daizun, bere contra eguin dozuna. Bada dirautsazu Jangoicoari, zuc ceure arerioari eguiten deuntsazun beste orrembeste, ta ori berori zugaz bere eguin daiala.

Donguetasun bat iñoc eguiten dozunean, esan daroazu biotz guztiaz: cer, nic ari parcatu? lenago bicitzea galduco neuque. Eta gogoratuten etzara, zuc Jangoicoari uts eguite astunagoac, senti-garriagoac eguin arren, ill gura dozula orrez guztiaz, bere Ontasunac zuri guztia parcatu daizun. Cogoratu eguizu, zuc ceure arerioari parcatu nai ezteutsazun orrec, Jesu Cristo zure Jaunac parcatu eutseela bere arerioai crutzean egoala: ta are gueiago escatu eutsala biotzetic bere Aitari eurac gaiti: eta zuri ceure arerioac ezteutsuela eguin berari aimbeste min, ta gogortade.

Bai ta gogoratu zaite, Espiritu Santuac dirautsula: gomute zaite ceure azqueneco ordu estuaz, ilteco egongo zarean dempora larriaz, orduan emon bearco dozun contu ciur artez zwenaz, ta largaco dozu areriotasuna ta gorroto ori. Comute zaite, celan guraco dozun, azqueneco ordu bildurgarri atan, Jangoicoac parcatu daizun: eguizu bada zuc ori berori orain ceure arerioaz. Bada au da Jangoicoaren aguindua: au da berac gura dabena: au da beti, baña guztiz bere azqueneco egunean Jesus maiteac gomendatu euscuna.

Bijoa bada, aparta bedi gaur ganic, gueroco lucetu baga, ben-guetaco deseoa gaistoa. Onetan izango gara ezagunac, ta adietan emongo dogu, Jesu Cristoren escolaco icasleac gareala. Eta bicico gara biotzeco erretasun, gorroto bague; bici dan leguez, baquean, benguetaco gogo baga, ta guztiacaz adisquidetasun onean dagoan bat.

ADIBIDEA

«Urrengo Buruetan Axularrec ifini cituan gauza batzuc labur-
» tucu dira, ta larga beste batzuc, euren iracurtzatic ascoc on baño
» calte gueiago ateraco leuqueelaco: ta lenago bere onen ganean.
» esa mesac izan direalaco.»

31 BURUA

Araguizco pecatuac dacartzan calteac, ta itsutasuna.

1. §.

Beste bicioetan aimbeste calte eguiten badau lucentcetan. ibilteac, gueroco penitencia ta erremedioac largueteac, cer eguingo dau desonesqueriaco pecatuac? Bicio onetan guelditu zan gure

naturaliza argalago, gaissoago, gachera jausiago ta macurtuago beste bicioetan baño, pecatu jatorrizcoen ondoan. Ta baldin sus-traiac ta erroac ezarten baditu biotzean, gach izango da atera ta camporatutea.

Esaquizun asco dago bici onen ganean: lenengo esango dira eguiten dituan calte negargarriac; emoten dituan cereguinac ta, lanac; ta dacartzan burucomin, atsecabe, ta negarrac. Eta guero gach andi au osatuteteco sendagarriac, purgac, erremedioac, bide, ta bitartecoac.

Ezta eztaquianic gure arimaco arerioac direaia iru: mundua; deabrua, araguaia. Iruroetaric gaistoena, azartuena; arriscatcena, lotsabaguena, da araguaia. Au da echeco lapurra, barruco arerioa, beti gugaz dagoana: ceden zulean, sitsa oialean, arra urdaian ta araguian leguez gau ta egun guengan dagoana, beti gu tentatzen, beimbere gueu ganic bota ecin dogula. Errazago da pecatu onen ganean berba eguitea, ta gorde bear gareala esatea, gordetea baño, diño Valerioc.

Araguia argala da, ta sendoa. Argala defendietaco; sendoa tentatzeco, ta palaguetaco. Abe ta eutsigarri asco, gracia, ta ceruco laguntza ta escua bear da, ez jausteco, ez laprast eguiteco bici madaricatu, gogaicarri, citel tentaguille onetan. Edocein gauza ta ocasiñoric chiquiena da asco jausi eraguiteco. Agaiti ciñoan San Agustinec: cristiñauaren guerraric andiena, ta gogorrena, castidadearen guerra zala. Bada onetan beti dirau, eguneangoa da; bada bitoria ta bencimentua guichitan, banaquetan, urri, meatz. San Agustin berac diño: deabruac sare asco baditu bere arimac cogietaco; baña orrez guztiaz eztau aimbeste arima galduten, celan bici onegaz: emen ifinten ditu bere sareac, amuac, laquioac, asmu ta asmorc andienac. Beste bicioetan banacac artzen ditu; baña. emen piloca, andizca, eunca.

2. §.

Andiac dira araguiac, ta araguiaren naigura oquer erabagueac eguiten dituan calteac. Eta calte principalenetaric bat, lenengoa ezpada bere, da adimentua ilundu ta itsututea. Amoreturic dagoanbateg, eztacus: eztaqui cer darabillan: bere gogo guztia araguian dauca: jatean, edatean, oean datzanean; atan dago pensetan: eztauco bestetan gogoric; bere solasac, bere amesac bere an ditu: eztau gura; beste bateg beste gauzaric esan daguion: itsuturic dago; ero zoratu.-

ric, cenzun bague, errazoitic ateraric. Agaiti lenagoco Poetac pinte-tan eben Cupido amorentasuneco Jainco guzurrezcoa, ume chiqui, ta itsuturic. Itsu, ez ecusalaco. Seiña, adimenturic ez eucalaco. Eta Plutarcoc diño: gach dala, amorentea izatea ta cenzunean egotea.

Alangoac ez desonreac, ez penteen esateac, ez ondasunac onda-teac, ez fama charrean gueldituteac, ez loa galtzeac; ez ecerc bere eztabe atzeratuten pecaturic. Basa-asto amurutsua leguez, beguiac itsuturic, eiztarien artetic igaroten da; edocein arriscuetan sartzen da. Bere amodio errazoi bagueaz bai, bere amorentasunaz bai, baña ganecoaz ez dau conturic.

Usoa leguez da alacoa. Usoac eztau beste egaztiac leguez edatean burua gora jasoten. Edango dabena, abereac leguez arnasaric artu bague, burua goratu baga, beingoan edaten dau. Beste egaztiac edaten daben guztian, burua gora jasoten dabe. Eta esan lei, naturaleza berac alan eracusten deusela. Bada orduan dauquee pelligruric andiena, orduan dagoalaco gueldiric urera beguira; bai ta orduan dagoz eiztariac celatan, beguira, ezcutaturic, zain; ta abereac bere dagoz irazarriric, zur, ta contuan: ta edaten daben ur chorta bacochean, ingurura batenra ta bestera beguiratuten dabe, ta burua goratuten dabe guardia eguiteco balegoz leguez, ta beguira ea iñor aguiiri dan.

Baña usoac eztau alacoric eguiten, auzpaz dago ase artean; eztau bitartean bururic jasoten, ez alboetara beguiratuten. Eta onetan da aguiiri usoaren inocencia ta simpietasuna; bada arriscuric gueienean dago ardura baguetaric, zabarturic. Au berau jazoten da desonestu bategaz. Arerioa celataca dagoanean, tentaguille asmutua zainago dagoanean, orduan dago ardura, contu, ta bildur guichiagoaz: bere atseguñaz baño beste gauzaren conturic eztaucalaco.

Ciro Emperadore Aguintaria ain itsuturic ifini eban Apama emacume desonestuac, ce eguiten eban beragaz, gura eban guztia. Belarrondocoac alde bietan emoten eutsazan: batean bizarretic, bestean belarriti tiratuten eutsan: ume chiqui bat leguez cerabillan solasca. Eta Emperadore andi au guztira etorren ero bat eguinic: aguiñac irrituric ta barreca egocan beguira: espillura leguez egoan ari beguira: a poztuten zanean, bera bere poztuten zan; ta triste icusiric, tristetu. Eta emacume gaistoac bere burua batzuetan berariac aserraturic leguez ifinten eban; ta orduan Emperadore zoroac eguiten cituan asmu ta palagu guztia berari contentu emoteco. Amorioa zan nagusia: *no* zan *to*: emacumea guizon: olloa ollar. Emen da aguiiri ce itsu, sor, gortua, ta itsutua ifinten daben persona bat desones-queriaco pecatuac, alango Emperadorea orrembestera eldu bazan.

3. §

Zalengo Greciaco parte batzuetaco Erregue batec icusiric, desonesqueriaco pecatuac eguiten cituan calte aundiac, ta batezbere ilundu, erotu, itsututen ebala guizonaren cenzuna, errazoia, adimentua, ta arguia, guztia au ezagutu eguientzat ifini eban legue estu bat, baldin iñor jausten bazan pecatu onetan, beguiac atera eguioezala: barruan pecatuaren bildur bague itsutu cireanac, campotic bere peneagaz itsuac guelditu citecen guztien aurrean. Ain estua zan, legue au, ze ez eben balio libretaco, ez empeñuric andienac, ez bitartecoac, ez aide, ta adisquideen erregüac, ez urreac, ez ondasunac, ez munduan zan gauzaric. Uts eguiten ebanac, igues eguin euquean albaeban, baña bein escuratu ezquero, ez egoan par-caciñoric, beguiac galdu bear cituan.

Erregue onec legue au orren irme gorde eraguiten eban demporan, jazo zan, Erregue onen semea jaustea pecatu onetan. Erregueac bere semearen uts eguite au jaquin ebanean, Jangoicoac daqui, ce damu andia artu eban. Alde bateric bere aietasuna, semeari eutsan maitetasunac atzeratuten eban, escuac estuten eutsazan, ta esaten eutsan, etzala ondo icusia aita batec bere semeari beguiac ateratea. Besteti barriz justiciac eracusten eutsan, leguea gorde bear zaia, ta bati parcatuaz, beste batec azartasuna artuco ebala. Eta erechiric indartsnago zala justiciaren errazoi au semea galduco baeban bere, erabagui ta aguindu eban, justicia eguin cedilla, ta bere semeari beguiac atera eguioezala.

Erreinuac jaquin abanean bere Erreguearen aguindu au, guztia batu ta batera joan cirian erregututera Erregueari, arren parcatu eguiola bere semeari. Bada a leguea comuna gaiti eguina zala; ta comunac ain Erregue justu orlaren amorea gaiti, aldi atan bere zucena quendu ta quitutu gura ebala. Comunaren erreguac, ta semea ganaco asco-naiac estura andian ifini eben, baña gueiago leguea austeac. Uste eban ta iruditen jacon, ez ebala bere corioia seguru izango, baldin chiquientzat leguez, andientzat bere justicia eguiten ezpaeban. Eta alan gira, bira, itzul, pensamentu, ta gogoeta bere artean eguinic, azquenean idoro eban bide bat bere caltecoa, baña semearen castigua arinduteco ona. *Oquer obe, itsu baño.*

Aguindu eban barriro, alango pecatuan iñor aurrerantzean jausten bazan, atera eguioela aitari bere beguietaric bat, ta semeari beste bat. Eta alan bien artean caltea jasoric, leguea cumpli cedilla.

Celan aguindu, alan cumplitu zan. Aitac eta semeac euren beguie-taric bana galdu ebeen. Eta guero andic ara gueratu zan leguea baiezturic, semea castigaturic, erreinu guztia arrituric; ta alango utseguiteetan jausten zana, parcaciñoa erdetsiteco esperanzaren ate guztiac ichiric.

Alabagarria zan Erregue au, ta bai ifini eban leguea bere: cerren gaissotasunari egoquiona zan. Dempora gaisto onetan bere oñean ta indarrean balego legue au, edo beronen antzeco bat, ezlitequez icusico echeetan ta errietan aimbeste calte negargarri. Itsutasunaz itsutasuna osatuco liteque: gorputzezcoaz arimacoa sendatuco liteque; ta bacoachac gordeco leuca bere burua, alacoric ez eguitemo. Bada desonesqueria eguiten daben lenengo caltea ta colpea, da, adimentua itsutu, ilundu, nastu, ta zoraturk ifintea.

32 BURUA

Araguizco pecatuac dacartzan beste calte batzuc.

1. §.

Desonesqueria, lujuriazco, edo araguizco pecatua ain da gauza itsua, ta itsugarria, ce ezteutso beguirunic ez errespetoric aidetasunari, urcotasunari, icusi zan leguez Amnon, ta Absalon Daviden semeacaz, Neron Emperadore, ta beste Aguintari ascogaz. Ezta erneguric, juramenturic, biraoric, guzurric, falsiaric desonestu batec eguingo eztabenic. Bein bicio onetan itsutu ezquero, lenago eguiatiac, finac, berba onecoac, moduzcoac, lotsatiac cirianac, guero eguiten dira guzurtiac, azartuac, lotsabagueac, ernegatuac, citelac, biraotiatic, juramentuguillac.

Bada euren guraria ta deseoa cumplitzea gaiti, esqueñiten dabe asco; baña cumplitu guichi: eguiten dituez milla juramentu, promes, ta esquentza; emon eun berba; baña euren egin ezquero, eztabe eceren conturic; eztabe berbaric, esanic, juramenturic betetan; guztia austen dabe; eztazaue adisquideric; eztauque lotsaric: chanchetaco gauzatzat artzen ditue juramentu beneragarrienac. Alacoz ece, etorri zan Platon esatera, euren jainco utsac bere disimulatzen cituela amurutsu amorenteen juramentuac, eta promesac.

Eta gaurco egunean, ezta cer fiatu alacoen juramentuetan. Bada amancebatuac euren atsegiñen billa dabilz, ta ez euren juramentu ta promesen complitzeaz.

2. §

Desonesqueriaco bicioaz itsutu ezquero, len pacienciadunac, maitetsuac, baquezaleac cireanac bere, guero eureena eguitea gaiti, datoz izatera traidoreac, biotz gogorrecoac, crubelac, gogorrac, iltzalleac, ta citalac. David Erreguea zan len ain santua, ona, biguna, biotz-beraa, ta erruquiorra; eta bere arerioric andienai beti on eguiten, ta parcatuten equiana, jausi ezquero desonesqueriaco pecatuan beste bat cirudian; ta etorri zan il eraguitera Urias bere adisquide maitea, ta Capitai leiala, bere emazteaz ezcontzea gaiti.

Jacobo ermutar penitente santua, urte ascotaco penitencia latz arrigarriac eguin ezquero; deabru ta araguiaren tentamentuac benzutu ezquero dempora luceetan,; milagro miragarriac eguin ezquero, azquenean jausi zan pecatuan berac osatu eban emacume bategaz; ta bere pecatu lotsagarria estaltzea gaiti, il eban andracume au: baña guelditu zan ain damuturic pecatu eguiñaz, ce sarturic sepultura baten igaro cituan zazpi urte, zulo batic jateco pusca bat emoten eutseela nosis bein.

Emen esan guiñei Jesu Cristo gure Salbaguille maiteac Calvarioico bidean Jerusalengo alabai esan eutseena: *au jazoten bada egur eceaz, arbola frutudunaz; cer guertaco da egur igarraz?* Baldin David Erreguea, ta beste Santu asco, aimbeste demporan egon izan cirianac benzuten euren griña charrac; goiartuten araguiaren tentamentuac; eciten euren gurari gaistoac; eguiten penitencia nequezoac; gau ta egun oraciñoan; oneec guztioac araguiac itsuturic ta zoraturic jausi bacirian pecatuan: cer jazoco da, Jangoicoaz, munduaz, concienziaz conturic euqui baga; debociño apur baga; ta nai daben erara bici direanacaz? Eta cer becatu eguiteco ocasiñoaren billa, edo bertan sarturic dagozanacaz?

Ecín gueiangoan andia da aita batec bere semeari deutsan amorio naturala; eta orrez guztiaz etorri dira guraso asco euren semeac iltera, edo beste bategaz ezcontzea gaiti; edo besteaz pecatu onetan jaustea gaiti. Catilina Erramaco guizon gaisto batec ez cucan seme bacar bat baño; ta ori bere ya adinara eldua, obedillea, bere aguin-ducoa, ona, prestua, ta ondo acia. Orrez guztiaz, betetzea gaiti bere gustu charra Aurelia erichon andra loi bategaz, il eraguin

eban bere seme au. Cerren au bici zan artean, etzan beragaz batu gura Aurelia. Peste onembeste, diño Elianoc, jazo zala Lenilla erichan andra andiquiaz, Emacume gaisto onec pecatu eguitea gaiti bere otsein serbitzari bategaz, salatu cituan bere seme propioac Erreguearen aurrera, esanic, bere traidoreac ciriala: ta andic eguiatz edo guzurrez probanzac eguinic, il cituezan: ta guero iñoren bildur бага gueldituric, amore itsuaz itsuturic bici zan amorentasunean bere otsein mutilaz.

Onegaiti diño Aristotelesec, ondo Eguin ebeela lengo Poetac, Marte ta Venus alcarregaz ezconduric: bada Marte zan guizon guerraria; ta Venus emacumea, amorentasunaren Erreguiña. Guerra ta amoreaz eguin cituezan senar emazteac. Bada amorentasunetic beti edo gueienetan erne, sortu, ta jaioten dira guerrac, erriertac, icusi ecinac, auciac, testigantza guzurrezcoac, gorrotoac, ta enredoac. Amoreaz asten da, ta gorrotoaz azquendu: adisquidetasunatic, areriotasuna jaioten da: amoreaganic, amore baguetasuna. Emen da aguri ce andia dan deabru gaistoaren asmu; bada izanic ain contracorrac amorea ta gorrotoa: adisquidetasuna ta areriotasuna, alcarregaz batu, bildu, ta ezconduten ditu; bata bestea ganic atretan dau.

Araguizco atseguin ta amorentasunean ezta icusten ezpada danzea, barrea, jan edatea, solasa: ta orrez guztiaz deabru asmutsuac gauza guztioac moldean leguez aldatuten ditu beste aldera: amorea gorrotora: baquea guerrara: barrea negarrera: dantzea erriertara; ta jolasa ta dantzatic, Herodesegaz eguin eban leguez, atretan dau eriotzea. Onegaiti ciñoan Salomonec, atseguiniñaren ondo ta azquena, zala atsecabea, naibaguea, ta negarra. Amore mundutarrac berea eguiten daberrean, deseguiten da, gorrotoan biurtzen da. Au da aci onetari sortuten garau ta frutua; bada pecatu onec eguiten ditu aserrecorrac, gogorrac, guerrariac, len mansoac, umillac, bigunac, baquetiac cirianac.

Esaquizun ezta desonesqueriaco becatuari darraiozan calteac. Eureetaric bat, eta ondo negargarria ta mina, da, quendutea sosegua, ta barruco baquea. Noc esan lei, ceimbat naibague, atsecabe; ta ceimbat gau ta egun char igaroten dituan desonestu batec? Beti dabil tristreric, gogaituric: iguesca bere lagun prestuetaric; azturic bere eguin bearrac; loa galduric; bere artean erreric, aserraturic; beste guztiraco gogo bague. Beti darabil gogoan, ea cer diñoen besteac bera gaiti: icusi ete daben araco galaiaren echean sartuten; edo araco pecaturaco daucan lagunaz berba eguiten. Eta cerbait

bere contra esan dabela enzuten badau, quiscaldu ta erreten da bere artean; gorrotoan sartuten da bategaz eta besteaz. Bada gura leuque, besteac bere itsuac bera leguez izango balira; eta iñoc ez ezagutu, ta ez esan ez oartu, ez icustea bere gauzaric.

Guztiac darabilde aotan: guztiai deriche deungaro aren bicimodu escandalosoac: batac alde batic, besteac bestetic salsa nastuac, esame-sac darabildez aren contra. Bere amoranteac bere ecarten deutzaz barri charrac: noc zer esan daben: celan ta zer diñoen: errian dabilan otsa ta cer esana: eta onela direanac, ta eztirianac dirautsaz bere lagunac: bada onelacoac ataraco dira obeac, ta ez bestetaco. Ce bizitza gaisto gogaitutago au baño? Atseguin labur arin bati. ceimbat negar ta naibagcec darraioen! Emen infernua, ta guero beste munduan infernua. Larga bada, pecataria, bicitza gaisto orri: larga lagun char ori: biurtu zaite bein edo bein Jangoico maitea gana: eguizu lengo gaistaquerian penitencia: issildu eguizuz ceure conciencia orren deadarrac, deiac, quisquetadac confesiño general guztiroco baten bitartez: ta artu eguizu gogoan orain urrengo Burretan emotera noatzuzan erremedioac urteiteco' bkio ezain lotsa-garrizco orretaric.

33 BURUA

Lengo erremedioa, bidea, ta bitartecoa araguizco pecatuaren contra da Oraciñoa.

Desonesqueriaco pecatuaren contraco erremedio, ta osagarriac emotera asi baño len, esan gura dot gauza bat, ta ifini ta para eguiazco cimendu sendo bat. Eta da, lujuriazco pecatu desonestuan ez jausteco, bicio onetaric igues eguiteco, araguizco peccaturic alde: guiteco, gorputz ta arimeco castidade edo garbitasuna gordeteco, ta garbi irauteco Jangoicoaren bearra dogula, ta bere doia, emoitza, gracia, ta mesedea dala. Eta gracia Va laguntasun au bague, alperrac eta utsac direala gure aleguin ta indar guztiac.

San Ambrosioco diño: ezta ez Doncellatasuna Virgindadea diruaren pisuz ta balioz erosten dan doea; ez eta gure indarrez, al, ta birtutez irabazten dan gauza: bada araguia araguia benzututea; naturalezac naturaltasuna azpiratu, ta goiartutea, gach da, lan aldi nequezcoa da. Onetaraco besteren laguntza, naturalezaren ganean escua, escubidea, aguintaritza dabenaren bearra dogu. Eta

alan jaquinic bego edocein, eztobela araguiaren contra bitoria osoric irabacico, berac beragan bere indarretan fiatuten dabenac. Ezagutu bear dau, bera baño bere arerio au indartsuago dala: ta Jangoicoari escatuten ezpadeutso bere laguntasuna, faborea, gracia, calteturic gueratuco dala, goiarturic benzututuric gueldituco dala.

Au da eguia garbia; ta egui au ezaguturic esan eban Salomonec: jaquin, oartu, ta ezagutu nebanean, ecin egon nintequeala jausi бага, Jangoicoac eutsi ta gordeten ezpaninduan; ta au jaquitea, Jangoicoaren mesede ta doia zala; joan nintzan bertati berari erre-gutu ta escatutera, esaten neutsala: bere escuric euqui nenguiala, jaustetic gorde nenguiala, ta bitoriaz guelditzeco emon eguidala indarra ta gracia. Onela eguiaren barria equian leguez San Agustinec jangoicoari eguin eutsan oraciño, esaten eutsala: Jauna zuc diñozu, gorde daigula castidadea garbitasuna, indazu bada aguinduten dozuna, ta guero aguindu eidazu gura dozuna: aguindua leguez emoizu, aguindua cumpli, betetzeco ta gordeteco indarra: bada alan bai, baña bestela ecin cumplitu, ecin gorde nei.

Bada araguizco pecatuan bein edo bein, aldez edo moldez, eguitez, icustez, esatez, gogoz, esan edo bestela jausi, ta loitu bague egotea, Jangoicoaren doia, emoitza, mesede, ta gracia bacarra da; gueuc gueure indarrez ecin alcanzau guiñei; ta beragaiti contuan, irazarric, zur, zoliric egon bear gara: ta ez jausteco aleguin guztia egin bear doguz; abe, cimentu, sostengu, ta erremedio bitartecoac artu bear doguz.

Eta lenengoa izan bedi oraciñoa. Guengan danez indarric ez dogula ezaguturic, Jangoico maiteari escatu bear deutsagu, lagundu daigula, (dic: consider.^{om} de la Pasion de Jesus, Jesus Sacram.^{do}, petición del Pater n̄r et ne nos inducas in tentationem) ta escua emon, jausi ez gaitez. Onetaraco baliatu bear gara Ama Virgiña castidade ta garbitasunaren Erreguiñaren bitartetasunaz. Bada Dotore Santu batzuc diñoen leguez, Virgiña Ama Mariac, munduan bici zanean bere, beragaz baliatzen cirianai, quenduric euren pensamentu ta gogoeta charrac, aren lecuan emoten eutseezan gogoraciño ta pensamentu garbiac; ta garbi biciteco, gurari ta naicunde andi batzuc. Munduan bici zala au eguiten baeban Ama Virgiñac, cer eguingo eztau orain Ceruan dagoala gloria ta escubide andiaz bere debotoacaz, berari escatu ta erregututen deutseen debotoacaz? O zu munduco ichaso bildurgarri onetan bici zareana, diño San Bernardoc, ceare tentamentu deungueetan, deitu Maria Santisimari: araguiac tentetan zaituenean; gorputzeco griña gaistoac ese-

tsiten deuntsunean: deabruac galdu gura zaituanean, beguira Maria Santisimari, deitu eguiozu biotz biotzeti: bai ta bere Esposo San Jose maiteari; ta ondo enzuna izango zara: enzungo deutsue: lagunduco deutsue: escua lucetuco deutsue. Escaria berau eguiezu ceure Angueru Zainari, San Miguel, ta Angueru. ta Ceruco Santuai, ta ateraco zaitue, loitu, ezaindu, jausi bague desonesqueriaco pecatuan.

Baña ezta asco oraciño eguitea Jangoicoari, ta Santuai: oraciñoari lagundu bear deutso bicitza on garbi batec: aldeguin bear dira becatuzco ocasiñoac, lagunac, bideac, arriscuac: ez joan len jausi zarean eche zorigaistocora: ez batu len pecaturaco euqui dozun adisquide gaisto tentaguilleaz. Orduan Jangoicoac enzungo ditu zure oraciñoac: orduan libratu ta ateraco zaitu gabildetic: orduan gordeco dozu garbitasuna, ta castidade lora eder preciatua.

34 BURUA

Bigarren erremedio ez jausteco araguzco pecatuan, da, pensamentu ta gogoraciño gaistoai Lecuric ez emotea.

1. §.

Bigarren erremedioa, ta erremedio ona, autua, ta segurua jausi gura eztabenentzat lujuriazco pecatu desonestuan, da, artaraco pensamentuac, gogoraciñoac, gurariac, ta tentaciñoac datozanean, atea ichitea, pensamentuari lecuric ez ostaturic ez emotea; Sua biztu barria edo chiquia danean, erraz da amatau ta atsemotea: eta bai tandara bat bere chiquerra danean bir landatu aldatu edo ateratea. Pensamentu gogoeta deungue, edo tentamentu gaisto bat, lenengoan erraz laster quendu lei: baña indarra arturic, belu, berandu, edo nequez.

Gogoraciñoetaric, pensetan egoteric etorri dira pecatu guztiac, ta guztiz bere araguiarenac. Andic asi, sortu, erne, jaioten dira: arec dira sustraiac, erroac, mentuac, landarac, esate eguite guztien ugazamac. Beragaitic euren asieran jaiotzean, biztuten direaneac ebagui bear dira, anditu, aci, ta gueitu baño len. Soldaduac erri edo eche baten bein sartu ezquero, gura debena eguiten dabe: au berau jazoten da, pensamentu, deseo, edo gogoeta desonestu batec gogoan ostatu artu ezquero, an bein sartu ta guelditu ezquero, lecuu segurutu ezquero.

Su chatar chingar bat lenengo laster amatetan da, ta batzuetan bera bcrez: baña bcin indarra artu ezquero su ta garrac, ez zu ez erri guztia ezta asco amatetaco. Alan zuri bere jatortzunean araguzco tentamentu, griña, gogoraciño bat, bereala bota, urrindu, aldeguin, ta ceu ganic egotzi bear dozu: bada bestela lana izango dozu quentzeco.

Egun baten itandu eutseen Frai Gil Aita San Franciscoren lagun Santu bati, ea celan quenduten cituan araguzco tentaciñoac, deseac, ta pensamentuac? Eta eranzun eban: nire borondatearen ateac joten dituenean pensamentu gaistoac, dirautsect: ea tentaciñoac ta tentaguilleac, zoace aurrera: eztago emen zuentzat ostaturic, ez gueldilocuric: gura eztot zuec citeloc nire eche barruan sartutea: zoace campora ordu gachean: icusi, ez beguiratu, ez zuecaz egon gura eztot. Onela igues erazoten deutset: ez nabe ni goiartu ta benzututen, baña nic eurac Jangoicoaren laguntzaz.

Datortzunean pensamentu gaisto bat: badazauzu pensamentu char orretan zagozala, ta eguin бага aleguin guztia quentzeco, gueldituten bazara borondatez ta jaquinaren ganean pensamentu desonestu orretan, artan atseguña artu, edo gogoa darabiltzula, gai onetan pecatu mortala eguiten dozu, pecatu eguitezcora igaroteco gogoric edo deseoric ez euqui arren. Bada pensamentua bera bacaric da asco pecatu eguiteco, gueiagora eldutcco gogo ta borondaric ez euqui arren, Teologuac iracasten daben leguez.

Orregaiti diño San Geronimoc: galtzen dala gogoz bere Doncellatasun edo Virgindadea, gorputzecoa ezpada bere, baña bai arimacoa. Eta Casianoc ciñoan: eztaquit emacumaren barriric, baña alambere ezngo Doncella. Bada Jesu Cristoc San Mateoren aotic diñoalez: andracumeari deseo charraz beguiratuten deusnac, beragaz pecatu eguiteco, ya pecatu eguin dau bere gogoan, bere biotzean. Au alan consideraturic, ta oni erremedioa emon gura izanic, diño San Gregorioc: gogoraciño loi gaistoac aldeguiteco, ta areen bitoria irabazteco, bideric onena, lasterrena da, ez eurai lecuric emotea lenengotic, eta gogoa beste gauza batera zabaldu ta eroatea.

Gure gogoa ecin egon diteque, certan, edo artan pensatu бага. Contuan bada egon bear gara, icusteco, oartu, ta beguiratuteco, ea cetan dan gure gogoa: eta baldin badago bururatu ta gogoratuten gauza deungac, ichi ta larga orreec, eta artu beste gauza on batzuc. Gorde eguizu badá ceure gogoa araguzco pecatuac pensatuteric: bada bestela ataric etorrigo jatzu atseguin artzea; atseguin artzetic deseo: ta deseotic, esate-eguite gaistoetara igarotea. Calte

guztioc dauque asierea, lenengoan pensamentuari locua emoteric; emendic, pecatuari ostatic emotea; ta pecatuac sustraiac bota, ta andiago eguitea.

Artu eguizu bada bigarren erremediotzat, pensamentu deungai ez lecuric emotea: asmetan dozuzanean, cenganic bertati ezartea; ez bicilecuric ceure biotzean emotea; beguirune charraz beguiratutea: arpequi onic ez beguirarteric ez eracustea; ordu gachean botatzea: atea betico ichitea.

35 BURUA

Irugarren erremedioa araguizo pecatuaren contra, da, borondate eso bat euquitea, ez alacoric eguiteco.

Ez jausteco desonesqueriaco pecatu loian, ta jausi ezqçero bere jaguiteco, bide ta bitarteco ona, ta ecin gueiagoan obea, da, artutea. gogo, asmo, borondate, ta propositu irme sendo eguiazco bat ez alacoric eguiteco beimbere. Erremedio, ta osagarri au da ain andia, ta ain bearra, ce, berau bague alperrac, utsat, balio bagueac dira beste guztiac. Jangoicoaren aldetic bear da bere gracia, ta laguntasuna; ta guretic gure gogoa, ta borondatea ez pecuric eguiteco.

Becatu onetan sarturic zagozanean, arriscu andia dozu condenetaco: ta eztago beste bideric seguruan ifinteco ceure salbaciñoa, ezpada artzea borondate eguiazco bat, aldeguiteco pecuraco dozun lagun gaisto orreganic. Datorrenean Jubileo bat, edo jai andi bat, edo garizumea, icusiric galdua zareala orrela biciric, eguiten dozu confesiño general bat uts eguite guztiena, propositu sendo bategaz, lengo peatura ta laguna gana ez biurtzeco. Eta andic aurrera alan cumplietan dozu; etzara gueiago biurtzen. Au ondo dago.

Baña ichite au, amoretea ganic aldeguite au, celan edo ce modutan eguingo dozu? Onez onera areriotu bago, ala aserraturic arerioturic? Baldin areriotuten bazara; aror non dozuzan bertati amorentaren aldetic milla birao, madaricaciño, esa mesa, burla, desonra, ta cer esan andiac: zorrotuco dau zure contra bere miña, dedar ta negar eguingo dau, eztau iñoc issilduco. Eta baldin areriotu bague, ta gorroto ta aserrera etorri bague, onez onera largatzen badozu, lanac, gach, pelligruc, aldatsac datoz. Bada gach da, lenago adisquide gaistoaz ibilli ezquero amorentasunean, irautea lengo peatura biurtu bague. Ezta ori ain erraz, nola zuc uste dozun.

Onen garrean gauza bi esan gura ditut. Lenengoa: baldin aseratu bague, areriotu bague ecin apartau bazara ceure lagun desonestu orretaric, gai onetan ausi eguizu bere adisquidetasuna, ebagui eguizu bere tratua, areriotu zaite ordu onean. Eta orduan icusi arren emacume edo guizacume ori gorrotoan sartzen dala zure contra, edo gaissotuten dala, ez eguizu jaramon, ez dozu cer icusiric ceure conciencian. Bada aren gorrotoa, icusi ecina, ta gacha, bere ganean izango da, ez zurean. Zugaiti deunguero badiño, irunsi ta sufritu eguizu, cerren alan mereci dozun. Alaco eztegüetan alaco zopea: alango eguiteac alango ondaquinac: atseguin igaroac, nai-bagueac dacardez.

Bigarren esan gura neoqueana, da, baldin ceure lagun gaisto orreganic ceure galai, edo amorante orreganic adisquidetasun onean, areriotu bague, gorrotoric artu bague, baquea ausi bague, ta becuari bide guztiac ichiric, aparta albazaite, alan eguin daizula. Baña eranzungo deustazu: celan aldeguingo nas, areriotu bague? Ezta gach, ezta ecin daitequen lana, baldin lagun bioc, gaistaqueriaraco lagundu ta alcartu zarean leguez, gogoz artzen badozue ontasunean bere laguntzen: ecin bestez baño bata besteaz ez icusiric, ta aldan guztian alcarreganic alde eguinic.

Ceure gogo ta biotzean erabagui dozunean debociñora, birtutera, Jangoicoaren gauza onetara emotea, pecatu guztietaric, ta batez bere desonezquericoric igues eguitera, esaiozu zure lagun orri: acabatu dira gure ibillera gaisto guztiac: erabagui dot neure Jangoico maitea serbietea. Berandu bada bere ezagutu dot, zu ta ni galduac goazala lengo pecatuari jarraituric; eriotza char bat eguiteco bidean gabilz. Eta alan gueure arteco ezagutza ta tratua alde eguin bear dogu; apartau bear gara; ta emendic aurrera (ganeracoan adisquide guel-dituten gareala) alaco traturic bague, garbi ta ondo bici bear gara.

Nic alan gura neuque: alan erabagui dot; gogo artu dot; zuc bere artuizu. Eta jaquin eguizu, ez dozula emendic aurrera cer gueiago berba eguin alaco eguitecoz nigaz: bada nic orainganic betico adio ta despedidaco agurra eguiten deutseec lengo gauza charrai, ta bai zuri berc. Au guc cguiten badogu, beste ascori bere egemplu ona, ta bidca emongo deutscegu, guc leguez largatzeco adisquidetasun desonestua. Aramen non dozun erremedio on bat alan arimaraco, celan gorputzeraco, ta munduraco; alcarregaz gomutauric ta berba eguinic, ta aserratu бага, alcarreganic apartataco, ta ez bacaturaco lagunduteco. Batezberc iñoc ezpadaqui zuen lenago tratu gaistoa.

Baña len munduac daquiela, pecatuan egon direanac, eta icu-siric orain larga dabela pecatua; eztabe andic aurrera len leguez alcarregaz ibilli, jan, edan, solastu, ta lagundu bear, ezpada premiñac bearturic. Batetic, ocasiñoac ocasinu barria biztu eztaian: ta bestetic, escandaloric emon eztidin; ta munduari adietara emoteco, ez dala aen artean lengo conturic ez pecaturic. Bada bearturic gagoz egemplu ona emotera guztiai; ta eracustera munduari cristiñau fededunac gareala: ta ori ez zure santutasuna aguertu dedin, ezpada zure bicitza garbia icusiric, besteac Jangoico alabatu daiენტzat. Bai ta, bada iñor zu leguez donguero bici izan danic, arturic zure egemplu ona, ichi ta larga daizan bere tratu charrac, adisquidetasunac, ta lagun gaistoac; ta arrimatu dedin bera bere, zuc artu dozun gogo ta borondate ana artutera; ta zuc leguez largaztera pecatuzco ocasiñoac, arriscuac, bideac, ta gaistaqueriac.

2. §.

Desonesqueriaco pecatu loi lotsagarria ganic aldeguiteco gogo ta borondatea, ain bearra da zartasunean, cein gaztetasunean. Bada gogoaren aldetic ain urrean, ain arriscu ta peligru andian dago zarra, cei gaztea. Persona bat danean ordia, prestueguia, gastatzalea, jan edanera, ta desonesqueriara emona, esan oi da alangoa gaiti, ichico dituela demporaz araguzco gaistaqueriac, baña ez ardaoren aficiñoa ta bicioa. Bada urteacaz oztuten da odola, argaldu gorputza, baña ez onela edatea. Baña jaquin eguizu, gaztetan desonesqueriari emona zana, bicio onetan zartu, ta oitu dana, zartzaroan bere gueienetan orretara emoten dala: ez obraz, baña bai gogoz. Gogoa ezta aguratuten, atsotuten, beti da gaztea: ta gazte demporaz ecanduac zartasunean bere biztuten dabe, zaletuten dabe gogoa.

Zarrac pecatu guichiago eguiten badau bere obraz; baña guichiago ori eguiteco gogoa, beragaz dau. Eta au da San Gregorioc diñoan leguez, deabruaren asmua, obraz ecin eraguin dabenari, gogoz baño ezpada bere pecatura eraguin ta ecartea. Zarra izana gaiti, baldin bere biotzean ecetasunic, oficiñoric badauca desonesqueriaco, laster aguertuco da bere berbeetan, bere esate ta eguiteetan. Pecatu onetan ez jausteco, ezta asco, adimentu ona, ta indarrac euquitea; ezpada gogo ta borondate sendo bat ifintea, Jangoicoaren graciaz batera, ez alaco pecaturic eguiteco. Zorionecoa izango da, bicio onetaraco indarra joaten jacona; ataraco gogoa bere joaten bajaco, otztu, ta quenduten bajaco.

Eguia da, zaartu ezquero, edade jausira eldu ezquero, odola oztu, ta gorputza argalduten dala: baña ori bera gaiti da ezainago ta gaistoago zartasuneco amorentasuna: dalaco gogoarena, naturaleza nai baguetuarena, forzatua, ocasiño baguecoa, condenetaco señaie adigarria, ta Espiritu Santuaren contraco pecatuetic bat. Alacoari esan leiquio Udo erichan bati esan jacona: asco jocatu dozu, desonesqueria asco eguin dozu, larga bada joco gaisto ori, zartu zara, ez gueiago biurtu. Acaba jocoa, ceu acabatu ta condenatu baño len: larga **zuc** a, ac zu ichi baño len. Baña Udoc ez eban larga gura: eriotza char bateaz acabatu eban; ta zuri bere au berau jazoco jatzu, zartasunean edo labere bicio onetatic alderatuten ezpazara.

Gogo artze au izan bear dasendoa, eraguinillea: cerren bestela ezteutsue ecer balioco, ez limosnac, et barauac, ez eguite onac, ez urtez astunduric, zarturic, indar bagueturic egoteac. Cago santu au sin bearra da ez jausteco pecatu onetan, ce bestela utsac izango dira aleguin guztiac, ardura guztiac: ta au da irugarren erremedioa.

36 BURUA

Araguiaren pecaturic gordeteco laugarren erremedioa, da, ez alperric egotea.

1. §.

Bear eguizu, lanen bati zaquioz, cerbait eguiten ibilli zaite, eguitcoren batera emon zaite, etzaite alperric egon, ta onela gordeco zara, desonesqueriaco pecatuan jausi бага. Alperqueriatic eldu dira amorentasuna, pensamentu, gogo ta eguite char guztiac. Orregaiti diño Aristotelese, necazari, languille, bearguillac baño eztagozan erria, dala erriric onena. Necatzalleac euren nequeaz, lanaz, cer eguiñaz dauquee contu, ta ez amorentasunaz, ta desanesquerian ibilteaz. Bear eguiten dabenac, bearras eta lanaz nequetuten danac, eztau orrembeste araguzco tentaciño. Nequepean beti ibilteac emoten deutse cereguin asco.

Au alan dala eracusteco ta adirazoteco datar San Geronimoc guertaldi au. Egitoco Conventu baten zan fraile gazte bat, araguiac biciro tentatzen ebana; ta ain lazqui, ce ecin quendu cituan bere gogotic pensamentu loiac, eguin arren barauac, latztasunac, neque-

garriac, azoteac, ta gogortade (nequegarriac). Comentu ataco Buru Nagusi Aguintariac, onen barria equiric, ta icusiric fraidea galduteco arriscuan egoala, asi zan asmatu ta gogoratuten, ea ce bidez ta bitartecoz riteraco eban pelligru onetariac.

Ezagaturic aren tentaciñoac etozala alperqueriatic, eguiteco bague, bere atseguin ta gustura, neque baguetasun, olgura, ta nai-bague bague egotetic, jaso eutsan berariaz testimonio falso gaisto andi bat. Onetaraco altar adituric fraile bic salatu eben Nagusiaren aurean, alan zala. Salatuac ciñoan, guztia zala guzorra, embusteria, etzala alacoric, asmu utsa zala, ez eucala erruric. Salatzalleac baietz, alan zala. Onela cebiltzan, batec baietz, besteac ezetz; ta Nagusia bere sententia emoteric atzeratuten zan berariaz.

Onetan igaro zan urte bete. Urtearen buruan itandu eutsan Nagusiac fraide ari, ea celan joacon bere araguzco tentaciñoacaz? Eta eranzun eutsan: Ce tentaciño? eztacus bada celan nabillan, ta celan narabillen testimonio guzurrezco onegaz? eztacus, ce naquez, ce estu bici nasan? Loric bere ecin eguin dodala? Ai, Aita, joan cirian nire tentaciñoac, ta lengo gogoraciñoac. Orain beste gauzac daroat gogoa. Eztaquit celan biciric bere nagoan. Orra emen ce bide ona, asmau eban Nagusiac, bere fraidearen burutic quentzeco tentamentu citelac: alperqueria quenduaz, nequea emonaz, quendu eutsazan araguiareti tentaciñoac.

San Juan Crisostomoc diño: amore desonestua presona alperrean idoroten dala: an dauco bere ostatua, bere bici lecuia, bere janaria ta atseguina. Onegaiti pintetan eben Venus desonestea jarriric. Ba, araguzco amoreia, ta amorentasuna alperqueriaz, ta gueldi egoteaz aci ta mantenduten da. Eta diño Ovidioc: quendu eguizu alperqueria, ta quenduco dozu Cupidoren indarra, galduco da desonesqueria.

2. §.

Comunqui alperrac jan edanean, solasetan, dauco gogoa. Alan diño Casianoc: alperraren gogoa, ta solasac dira jan edanaz eta sabelaz: eztau beste pensamenturic. Onegaiti dirautso San Ceronimoc Rusticori: amatu eguizu estudioa, ta eztozu araguiaren pecatuan atseguinic artuco, ta ez orretan gogoric euquico. Artzec badozu gogoz estudioa, aztuco dozu amore desonestua. Jangoicoac Ezequiel Profetaren aotic cirauntsan Jerusalengo erriari: Jerusalem, Sodoma zure aiztearen pecatua, ta galdugarria izan zan suberbia, aseia, ta alperqueria. Alperqueriaren bidez eguin zituan Sodomaco erriac

ain utseguite andiac, ta ain pecatu ezain atsituac, ce igon eben Jangoicoaren aurrera, ta equi epaleu leguez lurric estaltzeco, eta ez uric itoteco a erri peccataria, cerutic biraldu eban su ta garra guztia erre, ta castiguetaco.

David Erregueac lan bearrean ebillanean, guerrara joaten zanean, contu guichi cucan emacumeacaz. Baña guelditu zanean ceraguin bague, alperric, ta sosegaturic bere Jaureguian, orduan jausi zan pecatuan. Salomon bere Jerusalengo Templu andi zabal miragarria eguiten ocupaturic ebilleneac, eztogu iracurten, andracumeac engañatu ebenic: baña templua azquenduric, alperqueriara emon zanean, laster jausi zan pecatuan. Sanson indartsua guerran ebillenean Filistioen contra peleetan, ecin eguño goiartu eben bere arerioac; baña lanac ta guerrac acabaturic ichi cituanean, bere emazteren besartean altzoan bere gustura etzan zanean, emazte berac salatu, engañatu, saldu, ta entregatu eban arerioai; ta guero oneec eguin ebeen beragaz, gura eban guztia.

Zagoce zur zoli irazarriac, ene anaje maiteac, diño San Agustinec, bada eztacust zareala, David baño santuagoac, Salomon baño jaquintsuagoac, Sanson baño indartsuagoac. Guizon andioc jausi bacirian, nor bildur izango ezta? nor bicico da ardura baga? noc aldeguingo eztituz desonesqueriara daroacen bideac, ocasiñoac, lagunac, ta arriscuac? Eta cer izango da, onei lagunduric alperqueric? Itanduten da, ea cegaiti jausi zan Egisto araguzco pecatuan? Prest, eta beguietara dator errazoia: bada alperra zan. Bada onela esan liteque David, Salomon, Sanson gaiti: jausi ciriala, beste asco leguez alperqueria gaiti: onec galdu, edo galduteco arriscuan ifini cituan. Eta oneec leguez zu bere galdu, ta jausico zara, alperric bazagoz: lan bearren bati ezpazaquioz: beti ezpazagoz cer edo cer eguiten, edo oraciñoan.

37 BURUA

Araguzco peccaturic gordeteco boscarren erremedioa, da, bost cenzunacaz, batez bere beguiacaz contu equitea.

1. §.

Bere buruaz contu ona emon, ta bere conciencia garbi equi gura dabenac, gorde, zaindu, jagon bear ditu ardura andiaz bere

gorputzeco bost cenzun edo sentiduac, beguiac, belarriac, escu-ucutzeac, aoa, ta su-usain gaistoac. Onec dira leioac, bentanac, atead, ceiñetariac sartuten diran biotzera era guztico gaistaqueriac, batezberere araguiarenac. Ateoc bear doguz ichi, zarratu; ta eurocaz contu euqui, gueure arimeco arerioa sartu eztidin gure arimaco gazteluan, ta jabetu eztidin guztiaz.

Lenengo atea, ta atarte principalena dira beguiac. Onec beste cenzun guztiai daroioe aurrera. Onec dempora guichian eguiten dituz calte asco. Urrinetic dacus, ta dacusana, gogo barruan sartzen dau, ta gogoac gogoz artzen dau. Baldin beguiari eragozten ezpajaco icustea, calte andiac jazoco dira. Evac icusi eban sagarra; ta andic etorri zan beretzat, ta guretzat calte andi negargarria. David Erreguari ce calteac etorri ezjacozan andra bati beguiratzetic?

Comunqui edo gueienetan amorea beguietariac sartuten da, andic asi ta biztuten da. Eiztari andiac dira beguiac, ta gogoco eizaric aguertu ta ereguiten dabenean, eztira cogitu artean gueldituten. Beguietaco icuste bat, beingo bateco beguirada bat, ta ascotan iragote uste bagueco arin batec ostuten dau biotza. Cer eguingo dau bada, barriro luzaro ta ascotan beguiratuteac? Bigarren beguiratuteac, barriro biurtzeac, gogo osoaz, ta cer eguiten daben daquiala beguiac ifini ta jositeac, emacumeai, edertasunari, besteen gorputzari edo bere gauza indecenteai beguira egoteac, sua biztuten dau, ta azquenean erretan dau.

Orregaiti diño Espiritu Santuac, eztajozula beguiratu emacume buru arin, arrotu, apainduari: bein icusi ezquero ustecabez, ez beguiratu barriz, bigarrenez. Bada biurtuten bazara beguiratuten, aren sareetan jausteco peligruan ifinten zara. Lotsa бага, bateri ta bes-teari beguira, leioan edo bentanan burua eracusten, caleric cale dabillen andrea, arriscuan dabil jausteco, edo laster jausico da.

Ez eguizue esan, diño San Agustinec, biotz garbiac ta onestueac dozuezala, baldin begui desonestueac ta lotsabagyeac badozuez. Bada begui desonestua, lotsabaguea, or emen beguira dabillana, edoceini ta edocuin lecura beguira dabillanac adirazoten dau, desonesqueriaren mandataria ta señalea dala. Emacumeetariac gorde gura dabenac, gorde bear dituz beguiac aei beguiratu eztaioen; beintzat bai badazau andic calteren bat, tentaciño charren bat gogoratuco jacola.

Gauza ederra da, ta arimaraco entero ona, onestasunaz batera beguiac bera beguira egotea. Guido Cartusianoc diño, Hugo Obispo santuac eucala ain contu aundia bere beguien eguin bideaz, ce andra

bategaz berba eguiten ebaneaa, lotsaturic leguez biurtzen ebala beste aldera burua. Eta ciñoan, ondo zala alan eguita; bada bes-tela, gach zala arpeguia icusi ezquero, ez deseo charric gogoratutea, edo emacume atan pensatu bague egotea.

Cioren Soldaduac artu cituenean Asirioen genteac eta onda-sunac; idoro ebeen beste presonen artean Pantea ederra, Erreguea-ren emaztea. Bertati emon eutseen adietan Ciro Erregueari andrearen edertasuna. Baña Erregueac ez eutsen jaramoten enzun-gor leguez eguiten eban. Arraspas erichon bere adisquide andi batec esan eutsan: Erregue fauna, eguño lurraren ganean icusi ezta a baño andra ede-rragoric: mereci dau aimeste onra emon daiozun, mereci dau **zuc** bein bera icustea: baldin icusten badozu, eztozu bigarren manda-tariric bearco.

Orduan Erregueac eranzun eutsan, alan cirautsanari: bada ori berori gaiti eztot icusi gura: cerren bein icusten. badot libertadeaz, bildur nais, bigarreneraco catigatu nadin, ta neure griña charrac bear eztana eguitera beartu ez naguien. Eranzute galantau emon eban Erregue gentil onec: ondo equialaco, ceimbat calte etozan, gauza eragotzia icusteric. Alan iracurten dogu Alexandro andiac bere araco bitoria famatua Erregue Daroiren ganean izan ebanean; ta onen alaba ederrac beste presoen artean artu cituanean, ez eban nai, aetaric ecartea bere aurrera, bildurrez, icusi ezquero, bear eztana eraguingo eutseela.

Onetarico egemplu asco iracurten da libruetan: ta onetaric atera bear dogu, baldin gura ezpadogu, bear eztan amoreta sartu dedin gure gogo ta biotzean, contu andi bat equi daigula, ez lucetuteco beguiac bear eztirean persona ta gauceetara: ondo zarraturic equi daigula beguietaco ate au: bestela galduac gara; jausico gara; segu-rutasunic izango eztogu, garbitasunic gordeco eztogu: ta leioac idiguiric dagoan sala, bat, edo estalgui бага dagoan lapico bat leguez, sastamar loiz beteco da gure biotza.

(Jarraituco da)